L. As.
379.ol

MĔNANGKABAUSCH-MALEISCHE

ZAMENSPRAKEN

OPGESTELD DOOR

SI-DAOED RADJA MEDAN

Hoofdonderwijzer van de Inlandsche School te Padang

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1872.

L. as. 379 ol.

Medan.

MĔNANGKABAUSCH - MALEISCHE

ZAMENSPRAKEN

OPGESTELD DOOR

SI-DAOED RADJA MEDAN

Hoofdonderwijzer van de Inlandsche School te Padang

'S GRAVENHAGE
MARTINUS NIJHOFF
1872.

100 A

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

VOORREDE.

De heer S. Stibbe, voormalig kweekeling der Koninklijke Akademie te Delft, tegenwoordig assistent-resident van Batipoe, heeft zich door de bezorging der in dit boekje uitgegeven zamenspraken in den Mĕnangkabauschen tongval der Maleische taal zeer verdienstelijk gemaakt. Bijna dertig jaren zijn er reeds verloopen sedert de Regeering door de stichting dier Akademie het bewijs leverde dat zij doordrongen was van de noodzakelijkheid om van hare ambtenaren op Java de kennis te verlangen van de hoofdtaal van dat eiland, en bedriegen de voorteekenen niet, dan mogen wij verwachten, dat nu ook eindelijk de tweede taal van dat eiland, die in gewicht bij die eerste naauwelijks achterstaat, het Soendaneesch, met haar weldra het voorrecht zal deelen van meer algemeene beoefening. Maar ook de schoone binnenlanden van Sumatra, het oude rijk van Mĕnangkabau, die voor Java in belangrijkheid weinig of niet onderdoen, hebben hunne volkstaal, waarvan tot heden nog volstrekt geen werk gemaakt is. Aan de noordelijke grenzen van haar gebied begint de taal der

heel bijzondere spelling gevoegd bij de vreemde woorden maakte dat ik ze niet eens behoorlijk kon lezen. Wat ik er nu van versta, dat heb ik aan den heer S. te danken, die bij al zijne ambtsbezigheden, waarvan zijne brieven het drukkende menigmaal lieten vermoeden, toch den tijd wist te vinden om mij door woordverklaringen en vertalingen en andere verduidelijkingen zooveel mogelijk tot het verstand dier stukken te helpen. Ik herhaal hier dus nog eens wat ik zeide, dat de heer Stibbe zich daardoor voor de Oostindische taalkennis zeer verdienstelijk gemaakt heeft; zoo zij billijk willen zijn, zullen alle aanstaande beoefenaars van het Mĕnangkabausch Maleisch dat moeten erkennen.

Met dat al is het er echter ver van af, dat ik na die inlichtingen te hebben ontvangen op de hoogte zou zijn om die zamenspraken zoo uittegeven en te verklaren als ik zou verlangd hebben. Het handschrift, zoowel dat van den inlandschen schrijver als dat van den heer S., kon ik niet altijd duidelijk lezen. Ik deed wat ik kon, maar de zwarigheden hadden zich, toen het tot afdrukken kwam, in zulk eene mate opgehoopt, dat ik besloot de proeven naar Indië te sturen, ten einde daar te doen verbeteren, wat hier met geen mogelijkheid te verbeteren was. Maar de proef, die ik daartoe met het eerste halve vel nam, voldeed niet aan mijne verwachting. De heer S. kon natuurlijk niet aan bezwaren te gemoet komen, die

hij zelf slechts half zag of over het hoofd moest zien, en zoo besloot ik liever het geheele werk af te laten drukken, ten einde door de fouten goed in 't oog te doen vallen, hare verbetering eerder mogelijk te maken. Had ik anders gedaan, wie weet voor hoelang er dan weder uitstel ware gekomen in het maken van een eerste begin. En om een eerste begin was het hier vooral te doen.

Ik heb dus den Maleischen tekst der zamenspraken, zoowel die in Hollandsch als die in Maleisch schrift, zooveel mogelijk geheel zoo teruggegeven als ik hem gekregen heb. Voor het Maleische schrift heeft dit zijn voordeel, daar men nu terstond aan de bijzonderheden der Maleische spelling gewend raakt. Ik zou er zelfs geen nadeel in zien, wanneer men met het gewone Maleisch even zoo deed. Indien ik een voorstander was van het gebruik van het Maleische letterschrift, dan mogt ik dit niet zeggen, omdat ik mij dan zou kunnen voorstellen, dat wij de Maleijers moesten leeren hunne taal beter te schrijven, dan zij het nu doen. Doch behalve dat mij wel eens gebleken is dat zij dit, hoe slecht ook doorgaans, toch nog somtijds beter doen dan wij het allicht doen zouden, hetgeen ons voorzichtig behoort te maken om met onze geleerdheid geen bokken te schieten; zoo zou ik die Maleische letters maar liefst aan hen overlaten om er mee te leven zoo als zij willen, en het van onze plicht rekenen eene taal, die wij willen be-

oefenen en leeren verstaan, allereerst met leesbaar schrift te schrijven en dus de Hollandsche letters voor de Maleische, of eigenlijk Arabische, in de plaats te stellen.

Doch heeft het voor het Maleische schrift zijn voordeel dat het zoo is uitgegeven, het Hollandsche heeft er zeker niet bij gewonnen. Daar zijn namelijk verscheidene teekens, die tot juiste aanwijzing van den klank der klinkers hadden moeten dienen, zooals *ă*, *ā*, *è*, *ŏ* (beter *ó* of *å*), *ò* en verder de ', die aan het eind van een woord of lettergreep den medeklinker vervangt, dien de inlander daar niet behoorlijk kan uitspreken: op het juiste gebruik dier teekens nu kan men in den tekst niet overal staat maken. Zij zijn dikwijls weggelaten, vooral de *ă*, waarvan het gebruik voor mij nog geheel een raadsel is: in vele woorden heeft de open *a* eene uitspraak, welke met die van de fransche *eu* overeenkomt en deze wijst die *ă* aan. Zoo schrijft mij de heer S. Maar is die uitspraak dan aan geen regels gebonden? Heeft zij in het eene woord plaats en in het andere, waar de *a* op geheel dezelfde wijs voorkomt, niet? Ik weet het niet, maar het teeken *ă*, dat in den beginne, blijkbaar met het loffelijke doel om naauwkeurigheid in de uitspraak te bereiken, was uitgedacht, gaat ons al spoedig begeven of raakt met *ā* verward, iets dat ons in handschrift niet verwonderen kan.

Hetzelfde bezwaar heeft het gebruik van de teekens op de andere klinkers opgeleverd en ook dat van de ' is in het handschrift meermalen onregelmatig. Bedenkt men nu hoe het Mĕnangkabausche dialekt overvloeit van eenlettergrepige woordjes, die dikwijls slechts door een gering verschil in klank van elkaar onderscheiden zijn, zoo als bijv. *kŏ* (= *kå*) *kò'*, *ka*, *ka'*, *kau* (want hoe onmogelijk is het dikwijls in ons handschrift de *a* en *o* te onderscheiden), *di*, *dè'*, *ta*, *tah*, *toe*, *toe'*, *tŏ*, *tè*, *tau* enz., en hoe die woordjes elk voor zich op verschillende wijzen geschreven voorkomen en het Maleische schrift door volstrekt geen regelmaat in acht te nemen de wanorde nog komt vergrooten; dan is het soms een wanhopig werk voor mij geweest om daarin orde te brengen, hetgeen toch in de eerste plaats gebeuren moest, volgens de gulden spreuk van Baco: *citius ex errore quam ex confusione veritas emergit*. In de woordenlijst heb ik dat, voor zoover het mij mogelijk was, beproefd. Juist in die en dergelijke woordjes ligt eene groote moeijelijkheid voor het goed verstaan van den Mĕnangkabausch Maleischen tongval. Zij keeren telkens terug en treden in de plaats der ons welbekende in het gewone Maleisch, zoo als de persoonlijke en andere voornaamwoorden, voegwoorden en vele bijwoorden. Dit maakt de taal, wanneer men haar voor het eerst hoort, volstrekt onverstaanbaar. De woordjes, die anders

telkens in het Maleisch terugkeeren, mist men er, terwijl juist in hun plaats geheel vreemde komen. En deze onverstaanbaarheid wordt vergroot door de verandering die vele, anders uit het gewone Maleisch bekende, woorden in de uitspraak ondergaan. In de Tobasche Spraakkunst door H. N. van der Tuuk, vind ik wat die uitspraak aangaat hoogst belangrijke, doch altijd slechts sporadische, bijdragen, geen geheel. Ik teeken hier omtrent die uitspraak het volgende aan.

De eindconsonanten worden niet duidelijk uitgesproken. De *p* en *t* spreken zij op het eind van een woord even slecht uit als zij het de *k* doen, zoodat beide daar door een ' (v. d. T. gebruikt steeds de *q*) kunnen worden voorgesteld. Van daar dat men in Arabisch schrift de tong- en lipletters, als zij het woord sluiten, verwisselt en bijv. فاتب geschreven vindt voor فاتت, سبت voor سبب. Laat ik hier met een opmerken, dat men in het Arabische schrift hetzelfde woord nu eens naar de uitspraak gespeld vindt en dan weer niet, zoodat men het menigmaal anders zal gespeld vinden met de Hollandsche dan met de Arabische letters, door dat een van beiden den ongeschonden vorm van het woord bewaren, de andere de uitspraak volgen. — In onzen tekst worden de *p* en *t* niet door ' vervangen, maar eenvoudig weggelaten, zoo als dit ook dikwijls het geval is met de *s* en met de *r* en *l*. In het aangehaalde werk

van den heer v. d. T. wordt de *s* door een *h* teruggegeven en als voorbeeld der uitspraak van de *r* en *l* aan het eind van een woord, waar zij telkens verwisseld worden, het engelsche woord *prefer* opgegeven. Het weglaten van die letters laat hij blijkbaar niet in zulk een omvang toe als het hier wordt toegepast; de woorden, zegt hij, welke op die letters eindigen, hebben dikwijls een bijvorm met *k* als sluiter; doch wanneer ik hier *djoewa*, *asa*, *timba*, *pangana*, *batoe*, *tahi*, en die eerste zelfs met een gerekte *ā*, geschreven vind voor *djoewal*, *asal*, *timbal*, *panganal*, *batoel*, *tahil*, dan mogen wij het er wel voor houden dat wij hier met iets anders te doen hebben, dan wat door v. d. T. bedoeld wordt.

Op hetgeen ik boven van de *k* zeide, dien als sluitletter met de *p* en *t* gelijkstellende, moet ik nog met een woord terug komen. Immers v. d. T. geeft de *k* aan het einde der woorden niet door een *q* terug. Moet ik daaruit opmaken dat die letter door den Menangkabauschen Maleijer daar wel goed gearticuleerd wordt? Ik durf hier natuurlijk niet beslissen. De uitspraak zal wel niet overal eveneens zijn. De Bataks kunnen de slot-*k* zeer goed doen hooren. — Ook omtrent het behouden of weglaten der *h* aan het einde der woorden zijn mij geen vaste regels bekend, en zoo heb ik ook de wenschelijkheid van het vasthouden aan den vorm *ò*', tegenover den eenvoudigen

ò, waarvan de klank reeds van zelf op eene afbreking van den toon door een niet uitgesproken medeklinker wijst, nog niet vóór mij zelf kunnen uitmaken.

Maar niet slechts de eind-medeklinkers, ook de klinkers vóór die medeklinkers ondergaan dikwijls eene wijziging. Dit is het geval met *a* voor *p*, *t* en *s*, en met de *oe* voor *p* en *t*. De *a* wordt namelijk voor de *p* tot *ò*, voor de *t* en *s* tot *è*; bijv. *mahadò'*, *boeè'*, *amè'*, voor *mahadap*, *boeat*, *amat*; *amèh* voor *amas*. De *oe* krijgt eene *i* achter zich, zoodat *oep* en *oet* door v. d. T. door *wi'* (om geen aanleiding te geven dat men *oei* geschreven vindende dat voor twee lettergrepen houde; doch de *w* is zeer vokalisch, zegt hij), en *oet* in onzen tekst (want *oep* vind ik hier of zoo gelaten of in *oet* veranderd, hetgeen dan toch weer *oei* worden zal?) door *oei* wordt uitgedrukt, bijv. *laroei*, *ronjoei*, *toeroei*, enz.

Wat overigens van die eindklanken gezegd is, geldt evenzeer wanneer zij, gelijk met *ar* en *as* meermalen het geval is, op het eind van eene lettergreep midden in een woord staan. De *r* wordt dan in de uitspraak geheel weggelaten en zoowel de praefixen *bar* en *tar*, als de woorden *kardjó*, *artó*, *tjardik*, *tarbang* en andere, *ba*, *ta*, *kadjó*, *ató*, *tjadik*, *tabang* enz. uitgesproken. Zoo wordt ook *hasta*, *ètó*, *dastar*, *dètó* enz. — Wanneer er een suffix bij woorden komt die op zulke consonanten uitgaan, dan schijnt de conso-

nant soms terugtekeeren. De ongelijkmatige spelling van onzen tekst verbiedt ons wel daaruit gevolgtrekkingen te maken, maar dat de consonant vóór de suffixen *i* en *an*, door zich met deze te verbinden, terugkeert, is niet onmogelijk; terwijl ik echter in den tekst *ampèsi* vindt en niet *ampèï* of *ampèhi*, zie ik daarentegen wederom elders *kahabian* voor *kahabisan*. — De *k* van het suffix *kan* zie ik dikwijls door ' vervangen. Na een vokaal zou zich zoo iets bevredigend laten verklaren, maar het komt ook voor in *djarang'an*, *bangoen'an*, waar men misschien het wegvallen van de *k* na de nasaal van den actieven-werkwoordsvorm hiermede zal hebben te vergelijken.

Zoo er een *k* of *h* volgt worden de *oe* en *i*, zegt v. d. T., niet zuiver maar met een *a* er achter uitgesproken, die naauwelijks verneembaar is als er een *r* volgt en die hij door *wa* en *ja*, « maar vokalischer » uitdrukt, zoodat ze naar *oea* en *ia* zullen gelijken, mits wederom éénlettergrepig uitgesproken: dus liever oe^{a} i^{a}. Daarentegen heeft *wa*, volgens hem, aan het einde van een woord den klank van *ò*, wanneer ik ten minste zijne woorden goed begrijp, dat »het Mĕnangkabausch vertegenwoordigt *wa* als slotklank door *o* (geslotene klank *ò*); bijv. *djao*, *djio*, *bao* = *djawa*, *djiwa*, *bawa* enz.'' Men zou in deze woorden de laatste *a* als *å* uitgesproken hebben verwacht; of is dit ook soms de bedoeling, want het onder-

scheid tusschen *ò* en *å* is, naar het mij voorkomt, geen ander dan dat *ò* de korte *å* is? — De uitspraak van de *a* als *å* (*ó*) schijnt alleen op het einde der woorden plaats te hebben, zoodat men zegt *manó*, *apó*, *siapó*, doch verkort *ma*, *a*, *sia*, hetgeen niet schijnt te veranderen al komt er een suffix bij, bijv. *katókan* (of *kató'an*), evengoed als *katóó*, *lapèkan*. In een paar woorden vind ik naast *ó* ook *ei*, t. w. naast *kònó* (welks *ò*, even als de eerste in *kòkò'* wel met de *e̊* zal overeenkomen (zie de volg. bladz.) en dus *ò*, niet *ó* moeten worden geschreven) ook *kanei*, naast *rasó rasei*, de gewoon Maleische woorden *kena* en *rasa*. Of *lódang* voor *ladang* goed kan zijn durf ik niet zeggen. — *Ja* wordt na een *a*, *i*, bijv. in *aïr*, *baïr*, voor *ajar*, *bajar*.

Voorts is nog optemerken, dat de slot-*m* in *n* verandert, als *baloen*, *malin*; dat de *nj* soms een *n* wordt, als *poena*, *soeni*, en dat de *tj* aan het begin van drielettergrepige woorden voor de gewoon Maleische *t* (doch andersom *nantji* voor *nanti*), even als de *b* voor de *m*, in de plaats komt, en zoo zullen er bij eene uitvoeriger behandeling van dit onderwerp nog wel meer bijzonderheden vallen optemerken.

Bij het behandelen van de uitspraak moet ook van de verkorting gewag gemaakt worden, die vele woorden ondergaan door het verlies van de eerste of de laatste lettergreep. Zoo zegt men

wa', *tau*, *kó*, *toe*, *tan*, *pi'*, *rang*, *toe'*, naast *awa'*, *atau*, *ikó*, *itoe*, *itan*, *oepi'*, *orang*, *datoe'*, en ook *a*, *ba'a*, *bara*, *sia*, voor *apó*, *ba'apó*, *barapó*, *siapó*; *ma* zelfs voor *manó*, *manga* (*mangapó*), *maka* en *mama* (ofschoon misschien met verandering van uitspraak), eigenaardigheden die zeker ook wel in het gewone Maleisch in grooter mate zouden optemerken zijn, wanneer men daarin dergelijke zamenspraken bezat als deze.

Er is nog iets waarop ik geen bevredigend antwoord weet te geven. Uit het genoemde werk van den heer v. d. T., waarbij ik ook nog voeg zijne Taalkundige aanteekeningen enz. tot zijn Bataksch leesboek, zie ik dat men drie onderdialecten van het Mĕnangkabausch kan aannemen, een noordelijk, waartoe het Raòsche te brengen is, het Agamsche en het Mokomokosche. De uitspraak van de *ĕ* schijnt een middel te zijn om ze te onderscheiden, daar die in het Noorden, even als in het Bataksch, als *ò*, in het Agamsche als *a* en in het Mokomokosche even als in het gewone Maleisch als *ĕ* wordt uitgesproken. Natuurlijk onderscheiden die onderdialecten zich ook nog op andere wijzen, zoo als bijv. in het Raòsche door het uitspreken van den uitgang *an* als *en*; doch andere bijzonderheden zijn mij onbekend. Nu weten wij verder dat deze zamenspraken in Tanah-datar, dat is het hart van Mĕnangkabau, zijn opgesteld en dus ook vast wel in hetgeen wij als hoofddialect zullen mogen beschouwen; de uitspraak *a* voor *ĕ*, zoo als v. d. T.

die voor het Agamsche dialekt opgeeft, is er de gewone; maar hoe vind ik nu daarnaast *bòrèh*, *dòkè'*, *lòlò'*, *lòkè' kònó*, *kòkò'* en zelfs *sapòken* voor *bĕras*, *dĕkat*, *lĕlap*, *lĕkat*, *kĕna*, *kĕkap*, *sapĕkan*? of op *tiola* in de woordenlijst de opgaaf van eene andere uitspraak in Agam? Ik vermoed dat dit punt van de onderdialecten nader onderzoek vereischt.

Omtrent de keus tusschen Maleisch en Hollandsch schrift heb ik alleen te zeggen dat die van mij is, daar ik alle zamenspraken, op een vijftal na, in beiderlei schrift geschreven ontvangen heb.

In de woordenlijst heb ik, zoo als ik reeds zeide, orde in de spelling trachten te brengen, maar ik ben daarin nog ver ten achteren moeten blijven bij hetgeen men er van zou verlangen. Overigens heb ik mij in die lijst tot het opgeven van onbekende woorden en van vreemde woordvormen en beteekenissen bepaald. Dat ik de Maleische woorden met Hollandsche letters geschreven en naar ons alphabet gerangschikt heb, spreekt van zelf. Misschen zou men de *dj* en *tj* (die ik hier, toegevende aan de gewoonte, nog zoo, in plaats van *dsj*, *tsj*, ben blijven schrijven) in 't vervolg afzonderlijk kunnen houden, doch de woorden, die met deze letters beginnen, komen nu toch bij elkaar te staan, zoodat de noodzakelijkheid van die concessie voor mij nog niet uitgemaakt is.

Leiden, Jan. 1872. J. PIJNAPPEL.

WOORDENLIJST.

NB. Het teeken = beteekent òf identiteit òf slechts gelijkheid in beteekenis.

A.

A = *apó*; *ba'a* = *ba'apó*; *alah* = *apólah*, w. m. z.

*Abè*², begrepen worden; *abè*², duidelijk.

Abir, etter, zweer?

Adjó = *sahadja*.

Agó, overdenken, nagaan; *agaó* ongev. = *kiranja*. *Baragó*; *ta'b.* zonder reden; *taragó*.

Ahap = *ahad*.

Aïr = *ajar*.

Ala (of *alah?*) ¹) reeds, al; *alanja*; *alala(h)* = *soedalah*. Zie *la* ²).

²) = *apó la* als vraagwoord; ook *alakah*.

Alèh = *alas*; *mangalèh*, koopen, op koop uitgaan. Ook *galèh*.

Alioen, huwelijksgeld.

Aloen = *baloen*, *bĕloem*.

Ambi = *ambil*.

Amèh = *amas*, ook reaal.

Amoh = *maoe*.

Ampèh = *ampes*; *ampèsi*, van vermoeidheid gaan liggen uitrusten.

Amping = *hampir*.

Anda' = *handak; sakanda' ati*.

Andei, moeder.

Ang, gij, tot mannen.

Angga, beletten.

Antjoe; andei a., jongere moederszuster, *maa.*, jongere moedersbroeder: slechts in de benedenlanden gebruikelijk.

Apó, ook als vraagwoord: vrg. *ala*.

Ba'apó, hoe? *kan b. toe*, zoo als gij wilt! *kan b. poeló*, wat kan ik er nog aan doen? 'tis goed! *Ba'apóó* of *ba'apó-ba'apóó*, het hoe of wat er van.

Pangapan, welk uur van den dag.

Asa = *asal*; *asa djen* , zoo maar niet.

Atèh = *atas; diatèh-ó*, daarenboven; *hinggó ikó kaatèh*, of ook *nan ikó k.*, van nu voortaan.

Ató = *harta*.

Awa 1) ik; 2) gij; ook *awa'kau*, 3) hij, zij, doorgaans *awa'ó*.

B.

Ba' 1) gelijk, even als; *ba'apó*, *ba'itoe; ba'ikó* en *bakó* (?) ook straks (van den toekomenden tijd); *ba'akan*, hoe.

2) ? in *ba atèh tan*, *ba dibaroeh tan*, *ba kini.*

Baban; bababan, vracht dragen.

Badar, gedroogde visch (eig. badar-visch, die misschien gewoonlijk gedroogd gegeten wordt.)

Bagó, al is 't maar, *maski* (van *agó*?)

Baïnah, verklaring der getuigen.

Baïr = *bajar.*

Bako, zie *ba'*.

Balau, hij, zij, als men met eerbied spreekt, = *baliau.*

Balei ook markt? bl. 32.

Balik; *babalik*, telkens terugkeeren; verward zijn.

Baliau 1) hij, zij.

2) gij, van eene schoonmoeder tot haar schoonzoon.

Baloen = *bĕloem.*

Banah = *bĕnak.*

Banar, ook zeer, erg, en ook ongev. = *kiranja.*

Banda(r), waterleiding.

Bara = *bĕrapa.*

Baroe; baroekan, inwrijven (beter *baroe* = *baroet?*)

Baroeh = *bawah*.

Batong = *bĕtoeng*, soort van bamboes.

Batèh = *batas*, grens.

Batoe = *bĕtoel*; *babatoelan*, van een eisch, erkend worden.

Binantoe = *mĕnantoe*.

Boeè' = *boewah*; *baboeè'*, ook sawahwerk doen.

Boejoeng; *si-boejoeng*, de jongen.

Boelan; *baboelan*, bedorven zijn.

Boeroe'; *b. ta' batjarei djen baik*, het kwade is niet van het goede gescheiden, d. i. nu zijn wij wel zamen, maar morgen kunnen wij twist krijgen.

Bolah = *bĕrilah*.

Bòrèh = *bĕras*.

D.

Da 1) *tida'*; 2) *indah*.

Dalam; ook lang van een baadje of een broek.

Dangkat, rechtsklacht?

Dapè', = *dapat*; *ta' dapè' dikami*, dat raakt ons niet. *Badapè'*. *Pandapè'*: *sap. roending*, het eens zijn.

Datoe', ook naam waarmee iemand den eigen broeder der oudere zuster aanspreekt.

Dè, och! (beter *dei?* van *ondei?*)

Dè' 1) = *olih*, door, omdat. Ook na *sabab*.

2) = *di* voor *kapada*; *wakil dè' hambô*, mijn wakil, *rasôô dè' kitô*, ons gevoelen, *tantoe dè' hambô*, zeker voor mij.

3) = *maka*; zeer gewoon na *ba'apô* in den zin van hoe is het, hoe komt het, dat?

4) toen, = Jav. *dèk*.

? brapô dè'lamô, hoe lang.

Dèn, ik.

Dènga = *dengar*.

Dja, in Agam = *djèh*,

Dja', sedert.

Djadei en *djadjei*, onsterk.

Djaga = *djagal*.

Djaï' = *djaït*.

Djalang = *mènghadap*.

Djamboe = *djamboel*.

Djan = *djangan*.

Djandjang? = *tjĕntjang*, aan stukken geslagen.

Djarang = *djĕrang*.

Djaring; *boa dj.* worden van goud nagemaakt door kinderen om den hals gedragen.

Djawat; *mandjawatti*, overnemen, erven.

Djèh = *lah*, toch.

Djèn 1) = *dengan*; ook of in *sahari djèn doeô*.

2) = *djangan*.

Djó [1]) = *adjó* w. m. z.
[2]) voor *djèn* (bl. 46.9, zoo de lezing goed is.)
Djoewa = *djoewal.*
Dó [1]) (=*doeó?* bl. 17.1) *pagè dó* = *èsoek hari.*
[2]) = *di ó*, er over? bl. 30.1 v. o.
Doeó; *bad. batigó*, met zijn meer dan één zijn.
Padoeó en *padoeó'an* in tweeën deelen; zijn sawahs in tweeën deelen, d. i. voor de helft der opbrengst aan anderen ter bewerking geven.
Dòkè, = *dĕkat.*
Dòkò (= het voorgaande woord?) naderen; straks.
Dòrè = *dĕras.*
Dosanak, familielid.

E.

Eh, interjectie.
Eko = *èkor.*
Elo', ook goed.
Esoe', ook later; *barèsoe' tadi*, vanmorgen.
Etó = *hasta.*

G.

Ga = *aga*, ongeveer als *kiranja.*
Gadih = *gadis.*

Gagèh = *gĕgas.*
Galèh = *alèh* w. m. z.
Gamè? ; *tagamè*, zich haasten.
Ganab (*ganò'*) = *gĕnap.*
Garah², vrijen; *digarah²kan* (bl. 58.10, waar echter *digah²kan* staat.) Volg. S. iets steelsgewijs doen, bijv. kusjes geven.
Garaman, = *garham*; harde kiezen hebben (bl. 35.10) d. i. steeds tegenspreken.
Garang, hard; wijs, duur.
Gata = *gĕtah.*
Gen = *garangan.*
Gilô; *manggilôï*, *gilôkan*, voor iets zorgen, verzorgen.
Goendoem (of *goendoen?*) = *goendoeng?* soort van spel met duiten.

H.

Ha, interjectie.
Habih = *habis. Bahabih*, ophouden. *Kahabihan.*
Hadò' = *hadap. Mahadò'*, tegenwoordig zijn; betreffende, ten opzichte van.
Hagô = *Hargô.*
Hambar = *ambar*, slap, flaauw.
Hambat; *nan mahambati*, verhindering.

Hamoen, beleedigen.
Handei[2], gesprek.
Hanó? zich stil houden.
Harò' = *hadap*.
Hila; *bahila*, trekken, aanhalen.
Himbau, roepen.
Hoeni, op iets passen; *tahoenikan*.

I.

Ijó, *ijóla*, ja. *Ijó kaijó*, van ja tot ja, d. i. altijd ja; *nan kan ijó*, wat zeker zoo zijn zal. *Baijó baboekan*, het ja of neen bespreken.

Ikat; *ikatan* wordt de tahir-amèh genoemd, omdat de tandô daarmeê gebonden, stevig, vast wordt.

Ikó, deze, dit; hier; thans. *Ba'ikó*.

Inja': *inja'ma* = *nja'ma*.

Injó, = *ija*, hij, *kainjó*, ginds heen; hier heen (of is het *kainja'* en zijn *injó* en *inja'* wel twee verschillende woorden? Zie ook *mindjó*.)

Indah = *tidak*.

Intah zie *tah*.

Itan = *tan*.

Itoe, die, dat; *ba'itoe*.

J.

Joeng = *boejoeng*.

K.

Ka, ook en, in *den ka anak den*.

Ka', oudere zuster.

Kadjó = *kĕrdjó*. *Pakadjan*.

Kain; *k. basah karing*, een sawah-kleed.

Kajei; *kajeikan*, door wilskracht beproeven, bijv. om te eten of te loopen, als men ziek is.

Kalamei? bl. 35. 14.

Kalian, gij lieden (gij allen?) bl. 18, 38.

Kampar, lendenen? bl. 22.

Kan = *akan*.

Kana = *kanal*. *Pangana(l)* het denken over iets.

Kanar = *kanal*.

Kandoeng; *adi' k.*, volle, eigen, jongere broeder.

Kanja' kanèn, hier heen en daar heen. Zie *nja'*.

Kanei (ook *kònó*) = *kĕna*.

Kanti, kameraad. *Kantian*².

Kaping? trap, ladder.

Kapok, rijstschuur?

Karak = *kĕrak*. *K. nasi*, rijstkorst.

Karèh = *kĕras*.

Katjò' (beter *katjau*?), bijvoegen, bijv. bij spijs of drank.

Katoet (*katoe'*) = *katoep*.

Kau 1) gij, tot eene vrouw.

2) het instaat zijn iets te doen; de wijs waarop men iets moet doen. *Kauó*. *Bakau*. *Dikauó*. *Takau*, ook durven, kunnen doen.

Kida = *kidal*, linksch.

Kièn, *kakièn*, daarheen; bl. 21 (*kian*), 32, 40, 44.

Kioen; *kakioen*, gindsheen, bl. 11, 57.

Kimat = *himat*. *Nan sakimatan*, tot het bedrag van.

Kini, nu, thans. Ook *kini hari*.

Kó = *ikó*, deze. In *padahkó*, ik (voor *padah saja iko*?)

Kò' = *djĕka*, ook in den zin van wat betreft en misschien (*kalau* 2).

Koedoeng = *potong*. *Potong* is »bitjara haloes" zegt S.

Koekoeh, rijp van rijst, menschen.

Koepang = *soekoe*, t. w. 6 dubbeltjes (*wang*) van 6 duiten.

Kòkò' = *kĕkap* (maar ook *kakŏ* en *kakap*), volledig bij elkaar gepakt, bijv. *kabihnja k.* alles is ingepakt; ook *awaknja k.* van iemand die goed spreekt, *alah k. kadjinja*, van een priester wiens kennis van de wetten volledig is,

soeratnja k. zijn brief is fraai van stijl en vorm.
Bakakò', klaar hebben.
Mangakò', het sawahwerk klaar maken, verrichten.
Komari 1) hierheen.
2) gisteren, bl. 9 v. o.
Kònó zie *kanei*.
Kotat; *bakotat*, kraaijen van een haan; repliceren bij schelden of vechten.

L.

La (of *lah*?) 1) = *lah*, maar ook voor aan geschreven, zie! kijk!
2) = *tĕlah*. *La la*, zie! reeds.
Laï 1) = *lagi*.
2) ja, wel; *l. djèn tidak*, d. i. in alle omstandigheden. Ook wel in vragen; *lai ta kan*, zoude het er niet zijn?
Lakang, gebarsten van droogte, bijv. de grond, de lippen, hout.
Lakè' (= *lĕkat*) het toedienen van medicijnen bl. 50; *badjoe talakè' dibadanó*, hij heeft het baadje aan. *Malakèkan*, van kleeren, van medicijnen.
Lakèh = *lĕkas*.

Lakoe; *dilakoeó*, door hem, door zijn schuld.

*Lamboe*ⁱ, zacht, mul van den grond.

Lamó; *dja salamó*, vroeger.

Langkah; *malangkah*, op reis gaan.

Lansoeng = *langsoeng*, zich heen begeven.

Lapèh = *lĕpas*; *malapèhkan*, lucht geven aan 't hart; uithuwelijken.

*Lapoe*ⁱ, verrot van hout.

*Laroe*ⁱ, ver heen zijn, bijv. van eene ziekte, van suiker, die bijna in het water opgelost is, inzonderheid van den tijd, over den tijd zijn.

Latak; *talatak*, staan blijven, lang staan, van dranken.

Latè = *lĕtih*, bewusteloos van hevige ziekte.

Lawak? visch.

Lazin = *lazim*, gewoon.

Lindang; *balindang*, opmaken van zijn goed.

*Lingkoe*ⁱ, weg zijn; *lingkoetkan*, wegnemen.

Loear; *kaloear*, opkomen, van een heeren-dienstplichtige.

Loepó; *saloepó*, een stuk sawahland, een sawah.

Loeroeh = *loeroes*.

Lòkèh = *lĕkas*; *salòkèh*, spoedig.

Lòlò' = *lĕlap*, vast slapen.

Lompong, bang.

M.

Ma [1]) een nadrukswoordje, ongeveer = *poen*, en wel na substantiva, adjectiva, pronomina, vooral na *kó*, enz.

[2]) = *maka.*

[3]) = *mana.*

[4]) = *mangapa.*

[5]) = *mama.*

NB. De uitspraak van den klinker zal wel niet in alle vijf gevallen dezelfde zijn.

Mahir, vlug verkoopbaar; zoo ook bijv. *toelisan m.*, schrijven dat iemand gemakkelijk afgaat.

Maï = *mari: maï la.*

Mala, maar, *sadja.* Ook *ma la.*

Malang; *orang m.* een doorbrenger.

Malin = *malim*, priester.

Manó, wordt ook gebruikt wanneer men tot een der tegenwoordig zijnden het woord richt.

Manga = *mangapa.*

Mani; *si-mani*, de karamoentingboom.

Mantaró, terwijl.

Masah, ook gezegd van een afspraak, die afgesproken is, bl. 38.

Mau of *mòh*? zie *amoh*, willen.

Mèhkin = *maski.*

Miang, jongen! even als *mingkau*, meisje! zie *ang* en *kau.*

Mindjó, hierheen, = *kainja'*, van *indjó* = *injó*?

Moda = *modal*.

Moeloe'; *moeloe'ó*, zijn zeggen; stem.

Moendjoeng, mond.

Mongkó = *kĕrana*: *maka*.

N.

Na' = *handak*. Ook eenmaal *na' handak*.

Nan = *jang*; *nan pangatahoean*, naar het weten, *nan ta' banar*, in 't geheel niet.

Nantji = *nanti*.

Narih = *njaris*, bijna.

Nin = *ini*: *kita nin*? *kau nin*? bl. 52. 35.

Nja, soms in plaats van het gewone *ó*.

Nja' = *inja'*. *Nja' ma*, zie daar.

Njampang, misschien.

Nji, hier, deze, bl. 30. 39 (de tekst heeft hier *nja'*.)

O

Ô 1) = *nja*; *ija*.
2) interjectie.

Oekoer ; *saoekoer* = *samoepakat*.

Oeloerkan, terugbezorgen.

Oentjang = *toentjang*, vijzel om de sirih te stampen, voor oude lui.

*Oentoe*ⁱ? = *toentoet*.

Oepik, meisje! *si-oepik*, zij, het meisje.

Oerè' = *oerat*, wortel.

Oesah = *djangan*.

Oesoe = *oesoel*; *oesoe priksa*, *oesoeli*, van het begin tot het einde naauwkeurig onderzoeken.

Oesoer, beletsel.

P.

Pa' voor *bapa'*

Pa = *apó*; *pabila*.

Padahkó, ik dacht (toch niet voor *kapadakoe*?)

Padoesi, vrouw, echtgenoot.

Paï = *pĕrgi*.

Pakó (=*pĕkak*?) toestoppen van eene waterleiding.

Palang? *kapalang*, te ver heen zijn.

Palantja? *roesoe' p.*, onder- en bovendwarsbalken.

*Paloe*ⁱ = *paloet*.

Pandei : *dipandeió*.

Pangga en *panggar* = *panggal*.
Panggam; *mamanggam*, vasthouden.
Papa, eenstemmig.
Paroei = *pĕroet*.
Patang; *kapatang* (elders *samalam* en *komari*?) gisteren.
Patjah: *p. pikiran*, hoofdbrekens hebben.
Patji': *mamatjit*, in handen hebben.
Pè = *ikó*.
Pi = *paï* = *pĕrgi*.
Pi' = *oepik*.
Pikoe = *pikoel*.
Pitih = *pitis*.
Pó = *bĕrapa*.
Poenó = *poenja*.
Poeroe, de heete, *koeró*, de koude koorts.
Pòkèn; *sapòkèn* = *sapakan*, eene week.
Pokik, soort van visch?
Pókó? (=*pokok*) *sipókó*, de hoofdpersoon.
Pondok, kort; *papondok*, verkorten, bl. 15.

R.

Ragoe, slok, hap; *paragoe*, bl. 35.
Rambah; *marambah*, hout kappen; *rambahan*, *kajoe r.* gekapt hout. — *Barambah*, handgemeen worden.

Ramoe: maramoe en *ramoean* = *marambah* en *rambahan*.

Rang = *orang*.

Rangè: marangè, er uit komen, van iets dat niet voldoende afgesloten is, als water, rook enz.

Rangkei; *sarangkei*, te zamen.

Ranja; *maranja*, huilen van kinderen.

Rantah; *marantah*, rukken, bl. 57.

Rasei = *rasa*.

Rasó; *ba'rasó*, gelijk, 'tis als of.

Real; is uitgelaten bl. 55. 6.

Rimih = *rimis*, duit.

Rintang, bezig zijn, niets anders doen dan..., *r. komari*, overal rondloopen.

Rodi, order van het Bestuur, waarbij heerendiensten worden opgelegd.

Roending, woord; gesprek, afspreken, zamen bespreken; *saboewah r.* het eens zijn.

Roesoe' ook zijde van een kleed.

Roewèh = *roewas*; *paroewèhan*, ledematen.

Ronjoei: maronjoei, langzaam stuk trekken, tegenovergesteld aan *sintak*.

S.

Sabat = *sabab*.

Saka [1]) suiker.

[2]) moorden? bl. 33. 17.

Salah, ook schuldig zijn, van eene boete voor een misdrijf; schuld, *oetang*.

Salaró, bl. 40. 13: hoe groot?

Samalero? = *sihap*, hersteld zijn.

Sambarak, voordeel, geluk.

Sangap en *sangè'* = *sangat*.

Sanggó, haarwrong, wat elders *kondé* heet (waarmee hier de korte haartjes op het voorhoofd bedoeld worden); *boengó s.* haarspelden in den vorm van bloemen.

Saragó, op den tijd dat, wanneer, als.

Saro', opscheppen, inscheppen.

Sarah: manjarahkan, zich tot iemand wenden.

Sarikat: basarikat, voor gezamenlijke rekening handel drijven.

Sarong: mānó nan boengkoe' ma di makan dè'sarong, d. i. het verkeerde zal eenmaal openbaar worden. De zin zal moeten aangevuld worden en dan vertaald: wat krom is en in de schede gedaan wordt (past er niet in), of wat (of hoe, voor *bageimana*) dat krom is, past in de schede?

Sia = *siapa*.

Sibatkan voor *isibatkan*, voor waar houden.

Sibar, geweven inzetsel in een baadje, van onder den arm tot beneden aan toe.

Sihat = *sihap*, hersteld zijn.

Silang, twist.

Simbei, dik en lang, van staarten. Ook van het haar van menschen.

Simpei, armband, die onder de elleboog gedragen wordt.

Singkó 1) boom van een ploeg.

2) open doen.

Soeó 1) *basoeó* = *bĕrtĕmoe*.

2) *tangan s*, rechterhand.

T.

Ta' = *tijada*; *ta'kò'*, ten zij, beter *tah kò'*.

Tabalir, bl. 54. 3: dat gij present zijt (*balir* = *bahalir*; maar dan *ta*?).

Tabang = *tĕrbang*.

Tadak; bl. 41. 9: *dihambo ta'tadakki*, het is niet voor mij te beklimmen, ik kan er niet bij, begrijp het niet.

Tadógó = *tĕrlampau*.

Tagah = *tĕgah*, overeindstaan.

Tah, ik weet niet; och. Ook *intah*.

Tahi en *tahir* = *tahil*. Een *tahir amèh* = 16 reaal van 24 *wang* à 6 duiten (*tahir piti anam*), of à 8 duiten (*piti salapan*), d. i. *f* 19,20 of *f* 25,60.

Takó (of *tôkó*?) straks (van den verleden tijd); zie *bako*.

Tamoe; *manamoeï*, bezoeken.

Tampè' = *tampat*.

Tan, deze, dit; hier.

Tandei, op, afgebruikt, van kleeren, een huis, een afgejaagd bosch, in den handel verloren geld.

Tangèk, tegenhouden, afsluiten, zoodat iets ergens niet uit kan (*marangè*); ook van een kind, kort gehouden.

Tangka = *tangkar*, twisten.

Tantoe; *manantoe*: *ta' m. dèk ang*, het is niet zeker voor u.

Taoen; *pataoenan*, jaarlijksche opbrengst, oogst.

Tarik, nemen, *ambil*; inslaan, van koopwaren; in pand nemen.

Tau = *atau*.

Tawa = *tawar*; ook medicijnen gereed maken? bl. 50.

Tawal = *tawar*; *tawali*, bezweren.

Tè 1) = *sakètèk*.

2) = *tjiè*.

3) (*tèh*) = (*di*)*atas*.

Tiagó (*baniaga*); handel, waar. *Tiagan*, *paniagaän*.

Tibó; *sambah sajó t. di datoe'*; ook wel weggelaten in deze formule.

Tidô? = *tidak*.

Timba = *timbal: t. balik*, van weerszijden.

Timboer = *timboel*; *katimboer*, van een eisch, aangenomen worden.

Tinggang, op iets zinnen; helpen, steunen.

Tiò' = *tiap*.

Tiola (in Agam *tinôla*, te Padang *tinjala*) laat maar! geduld!

Tjakan, uitroep van blijdschap = *alang*.

Tjakô = *takô*.

Tjamèh = *tjĕmas*.

Tjèga, beter worden.

Tjiè, een. Ook *satjiè*.

Tjintô; *tatjintô*, verliefd zijn (de tekst heeft geen *n*, de transscriptie wel).

Tô is het suffix: *manôtô*, *matô* = *manatah*, *mangapatah*. Zie ook *tah*.

Tobat, te erg maken.

Toe = *itoe: baäpô toe*, hoe is het nu? Zeer dikwijls aan het begin van zinnen, wat dat betreft, = *itoepoen*.

Toe' = *datoe'*.

Toedjoe; *katoedjoe*, verlangd worden.

Toekar; *batoekar*, ook verschillen in gevoelen.

Toeloe', alle?

Toenggoe; *manoenggoe*, ook manen.

*Toeroe*² = *toeroet*.

Toetoeb; *rimbô batoetoeb*, een gesloten

bosch, d. i. zulk een waarin de takken verward door een zijn.

Toewan: zoo spreekt de vrouw haar ouderen broeder aan.

Toewang; *t. lambaga*, de oude gewoonte schenken, d. i. de boete betalen.

Togok, sterk = *tĕgoek*.

Tokak, bij doen.

W.

Wa' = *awa'*, ik.

Z.

Zat; *zató pèrak*, zilvergeld.

DRUKFOUTEN.

Bl.	9.	7	v. o.	lees :	kandang.
»	10.	4		»	همب
»	11.	18		»	sakit.
	—	4	v. o.	»	manantoe.
»	13.	1		»	tinggi.
»	14.	11		»	بلايكو
	—	1	v. o.	»	سمفىا
»	15.	11		»	timbal.
	—	3	v. o.	»	bălila.
»	16.	6		»	سماهر ايتو
»	19.	9		»	منچاري
»	20.	13		»	دين
»	24.	4	v. o.	»	تندو
»	30.	13		»	mijang.
»	36.	1		»	la baā.
	—	8	v. o.	»	mijang.
»	37.	16		»	kò' lai.
»	40.	7	v. o.	»	kanèn.
»	50.	5		»	كومة

—

Bl.	51.	12	lees :	بابينتو
	—	1 v. o.	»	همب
»	52.	1 v. o.	»	کيني
»	53.	4 en 8	»	ڤوکوء
	—	6	»	بانر
	—	7	»	ڤچه
	—	13	»	دئ
»	54.	6	»	بباري
	—	1 v. o.	»	نن
»	56.	9	»	توء ?
»	57.	8	»	ستهير
	—	7 v. o.	»	سبنتر
»	58.	5	»	کنيتکو
	—	10	»	دي ݢارهکن ?
»	—	2 v. o.	»	ترچينتو ?

هندي٢ بهاس ملايو منڠکابو

I.

فرامڤوا برجوا بالي

لاي كاءُ كن منارييءُ ساوا ڤاءُ توان همب ساسق بانر
دييءُ اوتڠ كوءُ كاءُ لاي سوكُ تارييءُ جوالا ساواه همب
كاءُ ساوفاءُ نن باءُ ديباروه تن
بالاف بانر كاو دييا كن منجوا مڠكاديا سبب اوتڠ
توان كاو
كن بالاف جوو كاءُ لا كن بالايتو اونتوڠ بڬلين همب
بارا بانر اوتڠ نن مناسق
كات توان همب بلوا باروتڠ سبالي تاهيل فيتي انم
تو كوءُ لا ايتو بانر ساسق كاو ماءُ دين رونديڠ ملا جن
دتوءُ كاو مالم باكو دي هاري نن فاڬي داتڠ ملا كاو كاايڤاءُ
كوءُ بالايتو جو كاءُ فولڠ ملا همب تافي هنداو ماءُ بباري
فينتو نن سكالي كو كاءُ سبب تاءُ دافت تمفت منڠكڠ
كو ما
كوءُ ايتو ماءُ دين بانركن بانر مولا كاداتوءُ كاو باكو ايسوءُ
هاري لبياتي مو لا لاي جن تيدوو
تو ماءُ همب فاي لا كاءُ

I.

Prampoean bādjoeā bāli.

Lai ka' kan menărik sāwah, nja toean hambŏ sāsak bănar dèk oetang; kŏ ka' lai soekŏ tărik djoeolah sāwah hambŏ, ga saloepŏ, nan bā di băroeh tan.

Baāpŏ bănar kau dèk kan mendjoewā menggādei sabat oetang toean kau?

Kan baāpŏ djoeŏ ka', lah kan baitoe oentoeng bageian hambo.

Brā bănar oetang nan menāsak?

Kātŏ toean hambŏ, bālau baroetang sabălè tāhir piti anam.

Tŏ kŏ lah itoe bănar sāsak kau, mā dèn roending malah djèn dātoe kau malam bakŏ; di hări nan pagi datang malah kau kainja'.

Kŏ baitoe djŏ ka' poelang malah hambŏ, tāpi hèndakkŏ mā bābări pintŏ nan sakāli kŏ ka', sābat ta' dapè tampā maninggang kŏ mā.

Kŏ itoe mā den bănarkan bănar malah kadatoe kau bakau esok hări liati malah lai djèn tidakŏ.

Tŏ mā hambŏ paila ka'.

كن باف تو فولا

سي اوري كماري تاكو توان كاتو و ناءُ باجوا ساواه
سببب فمباير اوتڠ توانو كوءُ لاي توان بالمي كيت تا
ريڠ لا ساواه تو سبب لا بادوكيڠ جن كيت

بارا باڤقو ماءُ اواڠ

نن كابرو سبولي تاهيل

تو كوءُ لا كن بايك كاتو كاو كيت تاريڠ ملا باف جنجي
كاو جن سي اوري

نن رونديڠ كامي ايسق هاري اوءُ و كن كماري مليتي
لاي جن تيدوءُ

لي باق فدييو كاودڠر تيف تهون

كوءُ فتاونو ايلق بانر توان ساوه تو تاءُ كوراڠ اير تانهو
لمبوت بانر

كاءُ همب لا تيبو كو ملهه لاي باف رونديڠ جن داتوءُ
لاي كن راسا منجادي

باف تاءُ كن جادي فيق لا ايتو روفو ساسقو كوءُ
تيدق ديڠ كيت ديهنا كن دافيڠ اكر مولا تو وانن نن مار
سو كوءُ كيت كن جوا بالي بوروءُ تاءُ باجاري جن بايك
دودوءُكن ملا اوراڠ سوراڠ جن دو ماءُ سامو مهاچيڠ مهڠكم
تيمبڠ تريما كيت

كوءُ ايت بانر فولا تو كاءُ ماءُ همب باوا مولا نينيڠ
جن ماءُ همب كماري

تو جافوءُ لا كاءُ دوري

فاي مو لا همب كاءُ

Kan baāpŏ tŏ poelō. —

Si-oerei komări tŏkŏ, toean, kātŏŏ na' bādjoeā sāwah sabat pambājar oetang toewanŏ; kŏ lai toean baāmè, kitŏ tărikla sawah toe, sabat lai bādŏkè djèn kitŏ.

Brā banjakŏ mā oewang?

Nan kābarŏ sabălè tāhir.

Tŏ kŏ la kan baik kātā kau kitŏ tărikmalah. Baāpŏ djandji kau djèn Si-oerei.

Nan roending kāmi, esok hări awakŏ kan komări, māliati lai djèn tidak.

Lai baāpŏ padiŏ kau dèngā tiap taun?

Kŏ pataunanŏ èlŏk bănar toean sāwah toe, ta' koerang ājar, tānahŏ lamboei bănar. —

Ka' hambŏlah tibŏ kŏ mā, lai baāpŏ roending djèn dātoe? lai kan rasŏ mendjădi?

Baāpŏ ta' kan djădi, pi? La itoe roepŏ sāsak'ŏ, kŏ tidak dèk kitŏ, di manŏ kan dapè ākar malah. Tŏ hanjŏ nan merasŏ, kŏ kitŏ kan djoeā bāli, boeroek ta' batjărei djèn baik; doedoekan malah orang saorang djèn doeŏ mā samŏ mamatjit mamanggam timbang trimŏ kitŏ.

Kŏ itoe bănar poelo toe ka', mŏ hambŏ bawa malah nènèk djèn māmā hambŏ komări.

Tŏ djapoei lah ga dŏrè.

Pai malah hambŏ ka'.

کن بااف تو

توءِ ساي کن باجوا ساواه کوِ مله سبب دييءِ ساسق
توان ساي کن فمباير اوتڠ کوءِ لاي مونکين داتوءِ مهدوءِ
هندوءُو ساي تيمبڠ تاريمو جن اوراڠ

بورا توان کاو باروتڠ سبب لا دميکيلن بانر روفاو
لا توءِ کوءِ ما لايءِ بارا سبولي تاهيل کات بلوا
سيا کن مناريق ساوه کوا
پاءِ مله کاءِ سيتي دياتي تن نن کن مناريق
تو مو لا دين هدففي
کاءِ پاءِ مله داتوءِ لا همب هيمبو

کاتي تن دودوءِ توءِ پاءِ مله سيريه باايت کو مله توءِ
پاءِ سيبوري ماءِ باجوا ساواه کاتو همب لا سوکءِ
فولو مناريق ايتلا مک داتوءِ همب سورو فڠکيل

کوءِايتو جو کاءِ ماءِ سمو کامي فڠکم مو لا جوا بالي
اواءِ نن تمبل باليق

ما کاو اوري پاءِ مله کيفيڠ تاريمو لا فاندڠي مو لا دييءِ
داتوءِ

الا لا تارڠ کو مه ماءِ همب تاريمو لا

باايتو فولا سکيتيءِ توءِ سبب کيفيڠ لا بتاريما ايل ماءِ
سما داتوءِ اونجوءُکن فولو ساوه کا همب

کوءِ ايت بانر فولا تو مله کامي لا لابي سوکءِ فولو باايت
بولي تاراڠ بتاراڠ٢ مو هلا کيت فاي برسمو٢ منا ساوه نن
کن دجوا اوري تونجوءُکن ملا

پاءِ مله داتوءِ ساوه تو

Kan baāpŏ tŏ. —

Toe sājā kan badjoeā sāwah kŏ mā, sabat dèk sāsak toean sājā kan pambājar oetang, kŏ lai moengkin dātoe mahādòk, hèndakŏ sājā timbang trimŏ djèn orang.

Barā toean kau baroetang, sabatla sadimikien bănar roepŏŏ?

Lah toè kŏ mā lai brā, sabălè tahir kātŏ bālou.

Siā kan manărik sawah kau?

Nja' mā ka' siti di ātè tan, nan kan manărik.

Tŏ mā la dèn hadappi. —

Ka', nja mā dātoe la hambŏ himbou.

Kaātè tan doedoek toe', nja mā sirih. Baitoe kŏ mā toe' nja' Si-oerei mā badjoeā sāwah kātŏŏ, hambŏ soeko poelo manărik, itoelah mŏngkŏ dātoe hambŏ soeroeh panggil.

Kŏ itoe djŏ ka', mā samŏ kāmi panggam malah djoeā bāli awak nan timbā balik.

Mā kau Oerei, nja' mā kèpèng, tarimŏ lah, pandangi-malah dèk dātoe.

Alah lah tārang kŏ mā, mā hambŏ trimŏlah.

Baitoe poelō sekètèk toe, sabat kèpèng lah batrimŏ, ijă mā samŏ datoe oendjoe'kan poelo sawah kahambŏ.

Kŏ itoe bănar poelo mā, kāmi la labeh soekŏ poelo, baitoe boleh tărang batărang; mālah kitŏ pai basamŏ-samŏ. Mānŏ sawah nan kan di djoeā Oerei, toendjoek'an malah.

Nja mā datoe sāwah toe.

هه ايک مه کاٴ تاريهالا ساوه

تو ماٴ همب تاريها لا داتوٴ سمو فاچي ڤڠکم لا ديٴ داتوٴ ديموکٴ سيوري کامي نن کن منجاوتي ڤمڠ هيدوٴ ماتي کامي نن بدو

بايقلا ماٴ سمو کامي فاچيٴلا منا مالين دوعاکن لا سفاتا ماٴ سمو سلامة جوا جن بالي کاٴ جن سي اوري * —

II.

اندي داڠن انق

يوڠ٢ باالف ديٴ لو لوٴ جوو ڤاٴ هاريلا لوروة لا ليڠکوٴ راڠ في کساوه جاوي اڠ لا مارو ڤوٴ٢ دالم کنداڠ لي کن کساوه اڠ تيداق

لا اندي کو ڤاٴ واٴ دامم کومه جاٴ کلاماري کفلا واٴ باٴکن بالا کلوارکن لا جاوي تو ديٴ اندي ايسق هاري ماٴ همب کايلي کن مولا کساوه

تو کوٴ باايتو دين سوراڠ لا مهنداڠي اير کساوه ڤاٴ بذدار کوماري فاته کات راڠ

Hā ikŏ ma, ka', trimŏlah sawah.

Toe mā hambŏ trimŏlah, datoe, samŏ patjit panggam lah dèk datoe di moekŏ si waris kami nan kan mandjāwatti, njampang hidoep māti kāmi nan badoeŏ.

Baiklah mā samŏ kāmi patjitlah. Mānŏ mālim, doākan sapātah, mā samŏ salamat djoeā djèn bāli ka' djèn Si-oerei.

II.

Andei dengan anak.

Jongjong baāpŏ dèk lòlò djoeŏ nja hārila lăroei, la lingkoe rang pei kasawah; djāwi ang la maronjoei dalĕm kadang, lai kan kasawah ang, tidā'?

Lah andei kŏ nja wa' dĕmom kŏ mā dja kalamāri, kapālā wa' bā kan bālah, kaloearkanla djāwi toe dèk andei, ésok hāri mā hambŏ kājeikan mŏla kasāwah.

Tŏ kŏ baitoe mā dèn sorang la mamandangi ajer kasāwah nja' bandar komāri pātah kātŏ rang.

كوء' انديْ كن فايْ كساواه باو لالو لا جاويْ كفادڠ تن ماءْ ڬاءْ كنيڠ فوروءْو تليبيو تومه همب لاتقكن دبواه كفوءْ كوءْ لايْ بتوبوءْ جن انديْ بفاءْ سوروه لا بلو فولڠ سبنتْ ماءْ بلو تاواليْ ساكيْءْ همب كو

بونيْو بفاءْ اڠ فايْ كارمبو كاتو راڠ لا كانوءْ سبولن لاموو افاكن كاجو بلوءْ ككيون

انته اڬاءْو كن مناريْءْ راموان سبت لا بكاتو جووو كادين سبت روما كمنكنو لا لامو بانر تاءْ رومه نن ستوهو تو ماس كيني راسوءْ فلنجاو لا لافوءْ بلاكو ڤاءْ كمنكن ليءا بدو جن بتيڬ

ليءا سيبيا كاوان بفاءْ ما رامو تو فندڠر انديْ
نن خبر اوراڠ بفاءْ اڠ جن ايفرو بادوو

تو بفاشن لا انديْ كو ليءا سيبيا راڠ نن كن كاريمبو سورو فولڠ جوو بفاءْ بفاءْ بڬو سهاريْ ماءْ بلو فنداڠيْ بانر سكيءْ همب كو

كو لايْ بوليْ راڠ باڬيْ بفاشن ماءْ دين كاتكن مالا اف اڠ بانر نن لابيْ شكيْ

نن ساڠف راسوو ڤاءْ مله فيڠكڠ همب باءْ راسو كونو تيكم سكيْو ديباو تاڬاءْ سكيْ ديباو تيدور سكيْ ته اف ٢ توله نام فڤكيْ اڬاءْو

كوءْ سكيْ كيني يو بالايتو تاءْ مننتو ڤاءْ مله سي مانيْ دياتيْ تن تاءْ باراكو٢ ساهاريْ سكيْ مله تلالو سكاليْ دين كساواه ليءا بويوڠ كوءْ افو نن تاراڬاءْ ڤاءْ مله انديْ انچو اڠ ليْ ديروما

Kŏ andei kan pai kasāwah băwŏ lālo la djāwi kapādang tan, mā ga kŏnjang păroeiŏ, tāliŏ toe mā hambŏ lată'kan di bawah kapok, kŏ lai batŏbŏ djèn andei bāpā soeroehla bālou poelang sabantar mā bālou tawālie saki hambŏ kŏ.

Boeniŏ bāpā ang pai karimbo katŏ rang la ganop saboelan lamăŏ.

Apŏ kan kadjo bālou kakioen?

Tah agaŏ kan menărik ramoean; sabat la bakātŏ djoeŏ kadèn, sabat roemah kamanakanŏ la lamŏ banar ta'roemah nan satoeŏ toe māsŏ kini, rasoe' palantjahŏ la lapoe' balakŏ, nja kamanakan lai badoeŏ djèn batigŏ.

Lai siă kāwan bāpā maramoe toe pandèngar andei?

Nan kābar orang bāpā ang djèn iparŏ badoeŏ.

To bapasan la andei ko lai siă rang nan kan karimbo, soeroeh djoeŏ poelang bāpā bagŏ sahāri mā bālou pandangi bānar saket hambŏ kŏ.

Kŏ lai boleh rang bagei bapasan mā dèn katŏkan mala. Apŏ ang bānar nan labeh saki?

Nan sangap rasŏŏ nja mā pinggang hambŏ bā rasŏ kŏnŏ tikam sakiŏ, di bŏwŏ tagah saki, di bŏwŏ tidor saki, tah apŏ apŏ poelo nāmŏ penjaki agaŏ.

Kŏ saki kini ijo baitoe ta minantoe nja' mā. Simani di atè tan ta' beragŏ sahāri saki mā talālo sekāli. Dèn kasāwah lai boejong kŏ apŏ nan teragŏ nja mā andei antjoe ang lai di roemah.

تو كوء كن فاي اندي فاي لا ڤاء هاريلا تيڠكي اڬاءو لا بو يوڠ لا بالئ دين دري ساواه كيروو ساواه لا كاريڠ بندار لا تاڠئ دئ اوراڠ ناريه بابونتا دين جن سيدارين دئ بندار دفاكوءو جن باتو ساواهو ڬانڠ دئ اير ساواه راڠ تاء ديباريو ماراعئ لا تيبو توء ڬاداڠ بلو بهڬيكن لا اير سمو باڤق كوء تيدو لا بارمبهن كامي دئ باردو كاري سمو كاري

لا اندي همب كن لا بانوڠكا فول جن اوراڠ توه باء راسو اواءو سوراڠ نن فون اير تاء بولي بكوته راڠ دئ اين ساواهو ماء ايلوء ساواه راڠ ماء تبواڠ مله كو لا تومبو فول توڠكا جن اندي كوءلي سيهق بدان همب ايسوء هاري كوءو لاكوكن جوو نن باء ايتو ماء دهب لاوانلا بارمبله كوء سليسي ماء سليسي مولا اسا جن داتڠ دئ كيت

لا بويوڠ سيهفكن لا بدان داهول نڽچئ لا فاي كساواه ماء دين مولا ملبئ٢ ساواه تو منترو سبويوڠ سكئ جن فولو باتمبه٢ سكئ تو بكو كوء تا جادي ساواه تو كن باءاف جو كيت مله بادان تا ساملبرو

كوء ايتو جو اندي ماء همب رسووي مولا سملمكو كوء لي‌ا رسو بايك ماء همب فاي جو مالا كوء راسو تاء سيهق جن فاي ملا تفي راسوو لاي كن چيڬاء اڬاءو ايكو مله ناسي لا تامكن

Tok kŏ kan pai andei paila nja' hari la tenggi agaŏ.

La boejong la balik dèn dari sawah, kirŏŏ sāwah la kăring, ājer la tangè dèk orang, narih babanta dèn djèn Si-daring, bandar di pakŏŏ djèn batoe, sāwahŏ gànang dèk ājer, sawah rang ta di bariŏ marangè, la tibŏ toe Gādang bālou bageikan ājer samŏ banjak, kŏ tidak la barambahŏ kami dek baradoe kărè samŏ kărè.

La andei hambŏ kan la batangka-batangkar poelo djèn orang toe, bā rāsŏ āwak'ŏ sorang nan poenŏ ājer, ta' bolih bakōtat rang dèk injŏ. Sāwahŏ mā èlok, sāwah rang mā taboeang, mŏ kŏ la toemboeh poelō tangka djèn andei, kŏ lai sihap bādan hambŏ ésok hări kŏ ŏ lakoekan djoeŏ nan baitoe, mŏ hambŏ lawanla barambah, kŏ slisi mā slisi mala assa djèn datang dèk kitŏ.

La boejong, sihapkan la badan doulo; nantji la pai kasāwah, mă dèn mala malihè sawah toe, mantŏrŏ Si-boejong săki, djèn poelo batambah săki toe, bagō ko kèn ta' djădi sawahtoe kan baāpŏ djŏ kitŏ, ma badan sameléro.

Kŏ itoe djoeŏ andei ma hambŏ rasăi mala samalem kŏ, kŏ lai rāsŏ baik, ma hambŏ pai djoeămala, kŏ rasŏ ta' sihap djèn paimala, tāpi rasŏŏ lai kèn tjégā agaŏ, ikŏ mā nassi la tamakan.

III.

بفاء داڠن انق

فيق جايڽ جيه ڤاء باجو دين لا بابولن دڽ تلاتق تاء بكوكوء ٢ دڽ اندي كاو

بولا فاء ماء همب جايڽ منترو همب لىٓ سونڠ كو ݢونتيڠ ڠو با اف فاء سوكو

كن باءافو بانرلا فيق ڤاء مله باجو دين كن چنتوو لا فاء ݢونتيڠ باء باجو توان همب نن بايك كوء فاء نق مليڽ ڤا مله باجو تو

تو جادي بالايكو لا فيق اي راسوكن توݢوء فولو دين فيكيم سبت باسيبر رو سوءو تمبل بائيق

كوء سوك فاء باابكو ماء همب تيرو مولا فاء ڤاء مله باجو فاء لا سودا چو با لا فا لاكيڽ كن ته سشاء بانر ته دالم بانر

الان فيق سوداڠ ايلوء اجو كو مله اوجوڠ لاڠن ن ݢاء دالم سكيتيڽ تفي ماء تيولا فكىٓ راڠ توو

بولا كماري ماء همب فافوندوء فاء ديكودوڠ مولا ݢاء سجاري

كوء لاي كن تكاو دڽ كاو ايڤاء لا هاتي دين ناء مڤو روه كاو فول كو مله ڤاء كاين باسهن دين تاء لاي لا تندي دڽ لا لاما

تو فاء بالي بانڠ ماء همب رنتڠ كن

ماء دين بالي مولا هاري فكن كو لىٓ كن بارا اݢاءو سمفا بانڠ

III.

Bapa dengan anak.

Pi djaj djèh nja bādjoe dèn, la baboelan dèk talātak, ta' bakōkō dèk andei kau.

Bōla pa mă hambŏ djaj mantārŏ hambŏ lai sănang, kŏ goentingŏ baāpŏ pā soekŏ?

Kan baāpŏ bănar la pi; nja mă bādjoe dèn kèn tjintŏŏ.

La pā bā goenting bādjoe toean hambŏ nan beikō kō pà na' malihè. Nja mă bādjoe toe.

Tŏ djadi beikŏ la pi, ijŏ rāsōkan tŏgŏh poelŏ dèn pikir, sabat basibar roesoeŏ tembal balik.

Kŏ soekŏ pā baikŏ ma hambŏ tiroe măla. Pa nja ma bàdjoe pā la soedah, tjōbŏla pā lakèkan, ta'sāsak bănar, ta'dalem bănar.

Alahnja pi sădang èlok adjŏ kŏ mă; oedjoeng lānganŏ ga dalem sekètè, tapi mă tiŏla pakei rang toeŏ.

Bōla komări mă hambŏ papondok pā; di koedoeng mala ga sedjărei.

Kŏ lai kan takau dèk kau nijakla. Hati dèn na' menjoeroe kau poelō kŏ mă, nja kain basāhan din ta' lai, la tandei dek la lamŏ.

Tŏ pā bălela bănang ma hambŏ rantangkan.

Ma dèn băli mala hări pakan kŏ. Lai kèn barā agaŏ sampei bănang?

كن بارا لا فاء ݢاء دو توكر لا سمفي فاء پاء مـلـه باجو لا سودا مانو تو بانڠ نن كن بسهن

پاء مـلـه لا دين بالي كفاتڠ

بارا فاء بالي ستوكر

ته فيق مهرموراه‌و لا كن فكىا سكوفڠ ستوكر تو مـلـه دين بالي

بائفو دئ سما هراتيق فاء بالي فاكن دولو اندي ممبالي تڠا توكر سلافن كفيڠ اجو

تيبيوولا فيق مـلـه كفكىا دئ دين

بائفو كو فاء كن ديباري بااوجوڠ كاين كو تو منا نن كاتوجه دئ بفاء

ته فيق كن باافو بانر لا اوجوڠ‌و باري جو لا ݢاء ساجوري هيتم جن كونيڠ

كوء باايتو كات بفاء ماء همب رنتڠ‌كن مولا بارا بفاء ناء فنجڠ‌و

كوء فنجڠ‌و فيق جن بكوراڠ تڠا نم ايتق سبت كن كاين سليموة فو دئ دين

كوء ايتو كهندا بفاء ماء همب اݢاء مولا مرانتڠكن

سيبا نن فون كاين تو فيق

ته كاء پاء مه بفاء كاين باسهن لاي كن بااف كوݢن دئ بانڠ ڠو جاجىا بانر كو مه

داء جوجىا با نڠكو فيق سوداڠ ايلوء رساو

ته باافو٢و ملا سوداهلا كاء اندي كوء بسوو بفاء دي‌ء اندي سوروه جو بلو كهاري ماء بلو فنداڠي كاين كو پاء لا سودا كو مـلـه

Ken brā la pā ga da toekar la sampei. Pā nja ma bādjoe la soedah. Manŏ tŏ' bănang nan ken basāhan?

Nja ma la dèn băli kepatang.

Brā pā băli satoekar?

Ta' pi mahar moerahŏ la ken pakei, sakoepang satoekar toe ma dèn băli.

Pakan doulo andei membăli tènga toekar slāpan kèpèng.

Tio la pi ma kapakei dèk dèn.

Baāpŏ kŏ pā kān di bări baoedjoeng kain kŏ tau manŏ nan ken katoedjoe dèk bāpā?

Ta' pi kèn baāpŏ bănarla oedjoengŏ, bări djoeŏ la ga sadjări itam djèn koenieng.

Kŏ baitoe katŏ bāpā ma hambŏ rantangkan mala. Brā bāpā na' pandjangŏ?

Kŏ pandjangŏ pi djèn bekoerang tenga nam ètok sabet kèn kain slimoet apŏ djoega dèk dèn.

Kŏ itoe kahendak bāpā ma hambŏ aga mala me rantangkan.

Siā nan poena kain pi?

Ta' ka nja ma bāpā na' kain basāhan, lai kèn baāpŏ kŏ gèn dèk bānangŏ djădei bānar kŏ ma.

Da djădei bānang kŏ pi sădang èlok răsŏŏ.

Ta' baāpŏ baapŏ, māla soedahla kā. Andei kŏ basoeŏ bāpā dèk andei soeroeh dja balou kamari, ma bălou pandangi kain kŏ nja la soedah kŏ mā.

كوءْ لئ بتوبوءْ جن دين ماءْ دين كتووان ملا هي
سيوفيق منپوروءو فولغ سبنتر كن مليئ كاين اواءْ لا سودا
روفاو تاكو

بافو كن دئ سلوكيا ايتوو ممبوئ بلون كانوءْ سفكن
دين فيكير

ايكو ملـه كاين فاءْ كاءْ كاسر كن روفاو فنداغلا دئ بفاءْ

جادي لا كو فيق كن بافو بانر هنداو كلين كتلا چاد
يق٢ مالو ملا دين دئ اوراغ اواءْ تواه فكيا كن ايلوءْ
كيني لئ افا سيوفيق بواة

پاءْ ملـه اندي ناءْ هندا فولو كاءْ سهليا باءْ سروفا
كاين فاءْ ايتو تفي كات بلو تاءكن باوجوغ دو فوتي
سلالو اجو كن كاين باشا كاريغ دئ بلو

Kŏ lai betŏbŏ djèn dèn mâ dèn katŏan mala. Hei Si-opi menjoeroehŏ poelang sabentar ken malihè kain awa' la soeda roepŏŏ takŏ.

Baapŏ gèn dèn salŏkè itoeŏ memboeè baloen ganŏ sepŏken dèn pikir.

Ikŏ mā kain pā gā kāsar kan roepŏŏ pandangla dèk bāpā.

Djadila kŏ pi, kan baāpŏ bānar hendakŏ kalijan ken la tjādik, mǎloe mala dèn dèk orang awa' toeŏ pakeikan èlok, kini lai apō Si-opi boeè.

Nja ma andei na' poelo ga sehalei ba seroepŏ kain pā itoe; tāpi kātŏ bālou ta' ken baoedjong dā, poeti selālo adjŏ kèn kain bāsah kāring di·bālou.

IV.

بچارا فرامفوان ٢ دتقه جالن كاتو سي رينو كفدا سي
نيلام * كاءُ كن كامنا دئ بڠوڠي ٢ * ته رينو پاءُ همب منداڠر
داتوءُ همب لاتي بانر دئ سكيئ ته باافو ڬن كيني بو
نبيو مكن تيداق منوم تيداق * لا كاءُ جن چامي بانر لاي
كلاماري لا باتوبوءُ جن همب بلو كن فائ كااير روفاو
ايبو بلو بتوڠكيئ ٢ فڠنا همب فداهكوءُ بلوا تاءُ سكيئ *
كوءُ لئ اونتوڠ ايبو هنداو باءُ كاتو كاو تو ماءُ همب ليلتي
جوو لا سبنتر كاو كن كما ڬن * همب ماءُ كبفاءُ كبارو
تن دئ اندي كن فاي كهيلير كيان كماري منجا اوراڠ
تاءُ دفيئ نن كن كاوان كوءُ لاي جن ستو افو بفاءُ جن
بلوا مو لا سمو * افو اڬاو نن بلوا توروءُ كهيلير * مليلتي
مماءُ بونييو بلوا كن باجالن كارانتوا تن اندي ماءُ منا
موي اجو * تو كوءُ باايتو فايلا همب ماءُ لالو جوو
كداتوءُ * لا لاما كاو تيبا فيق * ديه اندي تڬامي بانر
همب دئ منداڠر كاتو راڠ داتوءُ سكيئ * لا فيق ناريه
كاوا تاءُ باسوو لاي جن داتوءُ كاوا سبولن ڬانوءُ
نن تاءُ مكن تيدور سبيڠ باجاك ملم دين دئ
لاكوو * اف ڬن فنڤكيئ اندي * نن كاتو دوكونو مولوو
سكيئ دي كمفر كمدين منجادي ابير تفي لا ڬاءُ نم
هاري كوءُ لا بكاو چيدڬاءُ لا ديكاوو تورون ٢ في كااير ناسي
جن ڬولي همبر ٢ الا فولو تامكن سكيتيئ ٢ * ما تو بلو كيني

اندي * ايتوله لي لالو جوو ݢن کوء کاوا کن باتمو ماء
دين باݢونن مولا داتوء کاوا هي٢ بالڤو دي تيدور جوو ڤاء
هاريلا لاروة سي رينو لا دوکو کماري * لا توباء تالولوء بانر
ماتو لا تيڠکي مولا هاري اکاءو باءڤو هاري کاوتيدق ڤيق *
لا جاء تادي تکامي همب دئ منداغر داتوء سکييء لا
چيکاء بانر ڤرشلين داتوء * اي سکييء دين جاء بالييء
داري جالن لا ݢا سلاڤن هاري کو لا بايک سکييء تو ساواه
کاوا له بڠکور * ديه داتوء سيبيا ڤولو نن کن ببوييء کوء
تاء داتوء سوراڠ کوء توان همب مله تاء ماراسي ديم
ديروما * لا ڤيق کوء توان کاوا تاء کن جادي اوراڠ ماء
بليندا ڠ اتو نن ديهاتي يو چوبله کوء ماتي٢ باء کيني
بدان دين جن انق٢ کاوا با ڤيذداه کاروما اوراڠ سبت
دئ ڤنداي توان کاوا تاء کو منداغرو مله دئ لا ناء
ماتي ملـ تاء تاهونيکن روما دئ اين راڠ مالڠ چيلاک
بانر اکاءو تو ڤادووکن لا ساواه کااوراڠ کوء تاء کن ماکن
بالڤو جو الله لا باليق لا ڤولڠ اڤ جوو نن کاو ننتي *
همب ڤولڠ اندي ڤاء داتوء لا مارا٢ * بالڤو ڤو تاء کن
مارا توان کاوا تاء بکيرو٢ مماء سکييء کمنکن کتييء٢ اواء
رينتڠ کماري جوو لييء لا دئ کاوا کوء لا سيهق بانر
داتوء کاوا چوبو تاء ديبنتيو توان کاوا تو کوء ݢن ڤاي٢
لا انق کاوا کوء مرنڤه تن * لا اندي کاتووان جوو کاداتوء
کوء اوراڠ ڤولو مڠاکوء ساواه منا ڤولو نن کن ديمکن چوچوڠ
اندي کن برالا ڤدوووان ڤدي ڤاء کامي لي ݢاء بدو
باتيک * تو ڤاي اجو لا داهولو کن بارا تکانر دئ کاوا

لابيه مو داتوٓ كاوا افو تو كن كاتوو كا كاوا اوائو ملافيكن
هاتييو كتوان كاوا تو مله * كوٓ لا باايتوهمب فولڠ اندي *
كن باافو تو فيق *

IV.

Bitjara prampoean di tengah djalan. Kata Si-reno kapada Si-nilan: Ka' ken kamānŏ dèk bagagè?

Tah Reno, nja hambŏ mandèngar datoe hambŏ lati bānar dek saki; tah baāpŏ gen kini, boeniŏ makan tidak minoem tidak.

La ka', djèn tjamè bānar lai, kalamāri la batŏbŏ djèn hambŏ balou, ken pai kaäjir roepŏŏ ijŏ balou batongkè [2]; pangana hambŏ padakŏ balou ta' saki. Kŏ lai oentoeng, ijŏ handakŏ bā katŏ kau toe. Mā hambŏ liati djoeŏla sabentar. Kau ken kamānŏ gèn? Hambŏ mā pai kabāpā kabaroeh tan, dek andei ken pai kahilir kian komāri mentjari orang, ta' dapè nan ken kāwan. Kŏ lai djèn satoe apŏ, bāpā djen balou mala samŏ.

Apŏ agaŏ nan balou toeroei kahilir.

Maliati mama, boeniŏ balou ken badjālan karantou tan; andei nā manamoei adjŏ.

Tŏ kŏ baitoe pai mala; hambŏ ma lalō djoeŏ kadatoe.

La lamŏ kau tibŏ, pi?

Dé andei tagamè bānar hambŏ, dèk mendènga kātŏ rang datoe' saki.

La pi, narih kau ta' basoeŏ lai djèn datoe kau, saboelan gāna nan ta' mākan; tidor sijang, badjagŏ malam dèn dèk lakoeŏ.

Apŏ gèn penjaki, andei?

Nan katŏ doekoenŏ, moelŏŏ saki di kampar, kamoedian mandjadi abir, tāpi la ga' anam hări kŏ la bakau tjéga, la di kauŏ toeroen[2] pai kaājir. Nasi djèn goelei hambar[2] ala poelo tamakan sekètèk.

Mā tŏ balou kini, andei?

Itoe mā lai lalŏ djoeŏ gèn, kŏ kau ken batamoe mà dèn bangoenan măla datoe kau. — Hei baāpŏ dèk tidor djoeŏ, nja hări la lăroei? Si-renŏ la dŏkŏ komări.

La tōbat talālo bānar mātŏ, la tinggi măla hări agŏŏ. Baāpŏ hări kau tibŏ pi?

La dja tadi tagāmè hambŏ dèk mendèngar datoe saki. La tjégŏ banar paraseian datoe?

Ijŏ saki dèn, dja bālik deri djālan. La ga salāpan hări kŏ, la baik saki toe. Sawah kau la bapangkoer?

Dé datoe, siā poelo nan ken baboeè kŏ ta' datoe sorang; kŏ toean hambŏ mā ta' marasei diam di roemah.

La pi, kŏ toean kau ta' ken djadi orang, mā balindang atŏ nan di hatiŏ. Tjobā la, kŏ māti bā kini, bādan dèn djèn anak[2] kau bapindah karoemah orang sabat dèk pandei toean kau; ta' kŏ mendèngarŏ ma dèk la na' mati, mongkŏ ta' tahoe-

nikan roemah dèk injŏ. Rang malang, tjilakŏ bānar agŏŏ. Tō padoeakan la sawah ka orang, kŏ ta' kèn mākan baāpŏ djoeŏ allah la.

Balik la poelang, apŏ djoeŏ nan kan nanti?

Hambŏ poelang, andei; nja datoe la mārah[2].

Baāpŏ nja ta' kèn marah, toean kau ta' bakirŏ[2] mama saki; kamanakkan kètèk; awak rintang komari djoeŏ. Lihè la dèk kau, kŏ ta' sihat bānar datoe kau, tjōbŏ ta' di bantei ŏ toean kau toe. Kŏ gèn pai, paila, anak kau kŏ meranja tan.

La andei, katoan djoeŏ kadatoe, kŏ orang poelo mengakok sawah, mānŏ poelo nan ken di mākan tjoetjoeng andei? kan brāla padoeŏan padi? nja kami lai badoeŏ batigŏ.

Tŏ pai adjŏ la dahoelo, ken brā takanar dèk kau; labeh ma datoe kau. Apŏ tŏ ken katŏŏ kakau awakŏ malapeikan hatiŏ katoean kau toe ma.

Kŏ la baitoe hambŏ poelang, andei.

Kan baāpo tŏ, pi.

V.

ڤڠهولو داڠن انق بواه بيچارا * كات سي اينتن * منا
توءُ سمبه ساي تيبا كاداتوءُ اداڤون ساي كو برڤيوتڠ كا
سيكاملق كو دوو ڤولو ريال انم ذةو ڤيراق سيڤتو رو

فيبيا ساي توڠݢو لا سكالي جن دوو دياتي‌وو لا ستاهو داتوء
دالم سوكو ملـه تاء جوو مننتو سمڤاي كيني ايتلا مكئ
ساي سمبهاكن كاداتوء داري تاڠن‌و ماء كتاڠن داتوء داري
تاڠن داتوء كتاڠن ساي * منا ݢاملق جاواة مالا مولوء سي
اينتن تو ايبو اواء بروتڠ تيداق * كوء ايتو باايتو تو مه
توء سمبه ساي كاداتوء ماش ديهاري نداهولو ايبو ساي
براوتڠ كفدو سي اينتن كو تتافي ممنداڠ كا اوتڠ تو لا
ببايا دڠ ساي ريميه ديباسوه تاء ديتاڠن ساي * تو
ملـه اينتن باافو تو ݢن * كوء كاتوو كن لا بتو باايتو جوو
توء باافو دڠ ساي بلون سكيفيڠ جوو ساي مناريما *
تو داڠكاتو سي ݢامق منجاواة لا ببايا سي اينتن منجاواة
تاء مناريما روفو٢و لا سيلڠ تو ملـه باافو كيني كالق لا سوكه
فولڠ كا همب سيلڠ اواء تواي باتندو اواء نن تيمبا بليق
تندا نن دچاري نن سكيمتن * كوء باايتو تيتا داتوء كمنا كا
مي كن فاي ڤاء ملـه تندا كامي اوراڠ نن سيلڠ * منا
اينتن ݢامق تندو كن لا بتاريها دڠ حكيم سبت سفنجڠ
عداب فولو تو ملـه فبيلا تند لاديلاتق امي بتاهي فولا
سكالي * بارا فولو تاهي امي توء * كن بارفلا تڠه تاهي
سبلا ستاهي كدوو * كوء ايتو اي فولو تو توء كاتو هابي
هاء بكاهابيلن جن ريمبون ٢ باتوتوة ڤا ملـه تاهي امي
كامي نن دوا فيهق كيتڠ تندو ݢاداڠ ايكتن ݢاداڠ تندو
كتيڠ ايكتن ماء بتاريما دڠ داتوء * هلـه منا ݢامق نن
داعوا سي اينتن بروتڠ شيݢامق دوا فولو ريلل جاوة
سيݢامق اوتڠ اي تافي لا ديبايه كيني باافو تو ماش

ببايرلاي اوراڠ نن تهو * كوء ايتو لاي ستو اوراڠ توء نا
ماو سيقدر * كو جو باو سيقدير تو كموك همب * كوء
بالايتوء تيته داتوء ماه ساي هيمبو ملا اوراڠ ايتو * تو
هيمبولا سبنتر * ايكو مله سيقدير داتوء اواءو سداڠ ديشا
واه ساي جافوء * منا اڠ كادير باڤ نن ديليئ اوتڠ
فيوتڠ سي اينتن جن سيكاملق * ايتو بالايتو تو مه توء
سمبه ساي تيب فدا داتوء ايبو لاي ساي مليئ ماش
سيكاملق ممباير اوتڠو كتوان اينتن تڤي باڤقو تيداق
ساي ايڠئ لاي ته سفولوه ته سبولي ريال ايتو نن تاء
ابي لاي دئ ساي * لاين ٢ اڤو فولا نن اڠ كتهوي * ايتو
ساجو فڠتهوان ساي داتوء لاين ٢ تيداق * منا كاملق
لاين داري سيقدير لاي حوو كو اوراڠ نن تاهو * كوء ايتو
تيداق نن لاين لاي توء سوراڠ سيقدير تو لا نن تهو *
بالايتو دي اواء نن دوا فيهق تنتاڠن سيلڠ اواء كنلا همب
داڠر بوني سبلا مڤبلا بايك كات سقسي فون لا بداڠر
فولو دئ همب كيني الا مالا كن سوكو جن ريلا اواء
نن بدوا منريما حكمن همب فاتوة كن تباير اتو فاتوة
كن هيلڠ تونتوء اواء * كوء ايتو لا سوكون داتوء بايك
كهيلڠ بايك كتيمبوا باڤو تمباڠن داتوء لا * ها كيني
داڠكاتو داعوا بباتولن ملينكن تباير جوون سيكاملق
اوتڠ نن دوا فولو ريال كفدا شي اينتن سبت بينه
تيداق سمفورنو * داء لي داتوء كوء لا بالايتو كبناران داتوء
كن كبا كامي كن فاي لا بتاريما دي كامي

V.

Panghoeloe dengan anak boah bitjara.

Katŏ Si-intan. Mānŏ toe', sambah sājŏ tibŏ kadatoe'? Adapoen sājŏ kŏ bapioetang ka Si-gama' kŏ doeŏ poeloeh réal anan zatŏ péra', sipatŏ roepiah. Săjŏ toenggoe la sakali djèn doeŏ, di atèŏ la satahoe datoe' dalam soekoe, mā ta' djoeŏ menantoe sampei kini: itoela mongkŏ sājŏ sambahkan kadatoe', deri tanganŏ mā katangan datoe', deri tangan datoe' katangan sājŏ.

Manŏ Gamak? Djawatmala moeloei Si-intan toe. Ijo awa' baoetang, tidak?

Kŏ itoe, baitoe toe mā toe', sambah sājo kadatoe': māso di hări nan dahoelo ijŏ sājo baoetang kapadŏ Si-intan kŏ, tapi mamandang kaoetang toe, la babājir dèk sājŏ, rimi di basoeh ta' tinggal di tangan sājŏ.

Toe mā, Intan, baāpŏ toe gèn?

Kŏ katŏŏ ken la batoe baitoe djoeō toe', baāpŏ dèk săjŏ? bāloen sakèpèng djoeŏ sājŏ manarimŏ.

Tŏ dangkatŏ Si-gamŏ menjawab la babajir, Si-intan mandjawab ta' manarimŏ, roepŏŏ la silang toe ma. Baāpŏ kini, kalou la soekŏ, poelang kahambŏ silang awak toe, ijŏ batandŏ awak nan timba bālik, tandŏ nan di tjări nan sakimātan.

Kŏ baitoe titah datoe', kamānŏ kami kèn pai. Nja mā tandŏ kāmi orang nan silang.

Mānŏ, Intan, Gamak, tandŏ kèn la batarimŏ dèk

hakim, sabat sapandjang hādat poelō toe mā, pabilŏ tandŏ la di lātak, di lātak amè batahir poelo sakāli.

Brāpŏ poelo tahir amè toe?

Kèn brāpŏ la, tèngah tahir sabelah, satahir kadoeŏ.

Kŏ itoe ijŏ poelō toe', katŏ habi mā bakahabijan, djèn rimbou² batoetoeb. Njā mā tahir āmè kāmi nan doeŏ pehak. Kètèk tandŏ gadang ikatan, gadang tandŏ kètèk ikatan. Ma batarimŏ dèk datoe'.

Hā, mānŏ Gāmak, nan dāwā Si-intan baoetang Si-gamak doeō poeloeh réal, djawab Si-gāmak oetang ijŏ, tapi la di bajir. Kini baāpŏ toe? māsŏ babājir lai orang nan tau?

Kŏ itoe lai satoe orang toe', nāmŏŏ Si-kadir.

Kŏ djŏ bŏwŏ Si-kadir toe kamoekŏ hambŏ.

Kŏ baitoe titah datoe', mā sājŏ himbou mala orang itoe.

To' himboula sabantar.

Ikŏ mā Si-kadir toe', awaŏ sadang di sawah, sājŏ djapoei.

Mānŏ ang Kadir, baāpŏ nan di lihè oetang pioetang Si-intan djèn Si-gamak?

Itoe baitoe toe ma toe', sambah sājŏ tibŏ padŏ datoe'. Ijŏ lai sajŏ malihè māsŏ Si-gamak mambajir oetangŏ katoean Intan, tāpi banjakŏ tidak sājŏ ingè lai; tah sapoelah, tah sabŏlè réal, itoe nan ta' abè lai dèk sājŏ.

Lain āpŏ poelō nan ang katāui?

Itoe sadjŏ pangatāuan sājŏ datoe', lain² tidak.

Mānŏ Gamak, lain dari Si-kadir lai djoeŏ kŏ orang nan tau?

Kŏ itoe tidak nan lain lai toe'; sorang Si-kadir toe la nan tau.

Baitoe di awa' nan doeŏ pehak; tantangan silang awa', kan la hambŏ dèngar boeni sablah manjablah; baik kātŏ saksi poen la badèngar poelo dèk hambŏ. Kini allah mĕla ken soekŏ djèn rilah awa' nan badoeŏ manarimŏ hoekoeman hambŏ, patoet kan tabajir, atou patoet kan ilang toentoet awa'?

Kŏ itoe la soekŏ datoe', baik kahilang, baik katimboer, baāpŏ timbangan datoe' la.

Hā kini, dangkātŏ dāwā babatoelan, malāinkan tabajir djoeŏ Si-gamak oetang nan doeŏpoeloeh réal kapāda Si-intan, sabat bainah tida' samprŏnŏ.

Da lai datoe', kŏ la baitoe kabanăran datoe', ken kamā kāmi pai, la batarimŏ dèk kami.

VI.

نينيءْ داغن چوچو بچار * كاتو چوچو * نييءْ لا چاءْ
كن ݢاداغ هاتي همب مليبي جاوي سي ادام ديمو
ديق تن كامي فاي ݢوبلو جن اين تكو باافو ݢافوء٢و
هنداو كوءْ لاى اواءْ باجاوي امو همب ݢوبلا * ايه ايبو
بانر لىا كن تكاو ديءْ اغ ماءْ دين اوتڠ ٢ كن سيكوجاوي *
لا نييءْ كوءْ نييءْ بليكن ݢاءْ سيكو جاوي ݢا دي سيلڠ ملم

ماءُ همب اكو لا مڠڬيلاي ڤاءُ كنتي ٢ اواءُ با جاوي تولوءُ
اوراڠ * تو كوءُ باايت ماريلا توروءُنَ دين كبالي دءِ
اڠ ديمنا كن عقل ماءُ دين اوتڠ٢كن لا سيكو جاوي بكو
لا ميياڠ كوءُ جاءُ سلامو كو اڠ كتوكن ته لي باافو ڬن منا
اڠ بويوڠ ڤاءُ مه جاوي فيله لا منا نن كن ايلوءُ ديهاتي
اڠ * تن لا نينيءِ لىا سيمبي ايكوو تندوءُو لي فوندوءُ *
منا توان نن فون جاوي * ايكو مله كامي توءُ * بارا كن
دجوا جاويكو * كوءُ داتوءُ ناءُ هندا كيت هڬوكن ملا نن
ڬادي كو ناءُ دو تاهي همب كو مله * باافو دءِ سلاراڠ
تو بانر بليو دءِ توان كوءُ دفولو جوى كو اتوا باافو *
تو كوراڠكن لا ڬاءُ تيڬا مي توءُ تاءُكن فنجڠ بانر كاداتوءُ
دو * هه دوو فولو دوو ماءُ همب باير ڤاءُ سي بويوڠ ناءُ
هندا جاوي جوو كو مله كن ديڬيلاكنو * تو سبت دي
اونتوءُ سي بويوڠ امبي لا دي داتوءُ كن باافولاي فولو * ڤاءُ
مله اواڠ تاريملا * لا داتوءُ كوءُ جن اونتوءُ سي بويوڠ بلون
تا جووا دءِ همب تدي لا ديميننتاءُو دءِ اوراڠ دوا فو
لو توجو ايكو لا كن اونتوڠ سي بويوڠ اڬاءُو * منا بو
يوڠ ڤاءُ مله تاريق لا جاوي تو لا منولوڠ توان كو كا اڠ
تو مله چوبو بانر جوه كوءُ لي ايبو اڠ ناءُ ڬوبلا كوءُ لا
كاسي سمباراق ايشوءُ ماءُ دين توكوءُ تيءِ لاي * ليبيءِ
مولا نيءِ ماءُ همب چوبو ته لىا باافو ڬن *

VI.

Nènèk dengan tjoetjoe.

Nek la tja'kan gadang hati hambŏ melihè djawi Si-adam di moedik tan. Kami pai goebalŏ djèn injŏ tăkŏ. Baāpŏ gapok[2]ŏ hendakŏ ! Kŏ lai awa' badjawi amŏ hambŏ goebalŏ.

Eh ijŏ bānar lai ken takau dèk ang, mā dèn oetangoetangkan saekor djawi.

La nèk, kŏ nèk balikan ga saékor djawi, ga di siang malam mā hambŏ akoe mengilŏi. Nji kanti[2] awa' badjawi toeloe orang.

To kŏ baitoe, marila toeroe'an dèn kabālei di ang; di manŏ kan ākal, mā dèn oetang[2] kanla saekor djawi bakŏ. La mejang, kŏ dja' salamŏ kŏ ang katŏkan, ta' lai baāpŏ gèn! — Manŏ ang boejong, nja' mā djāwi, pilihla manŏ nan ken èlok di hati ang.

Tan la nèk! lai simbei èkŏrŏ, tandok lai pondok.

Manŏ toean nan poenŏ djawi ?

Ikŏ mā kami, toe'.

Brā kèn di djoea' djawi kŏ ?

Kŏ datoe' na', hendak kitŏ hargŏkan mŏla, nan gadi kò na' doeŏ tahir hambŏ kŏ mā.

Baapŏ dèk salarang toe bānar baliŏ dèk toean, kŏ doeŏpoeloe djawi kŏ atou baāpŏ?

To koerangken la ga tigŏ amè toe, ta' kan pan-djang banar kadatoe dō.

Ha doeŏpoeloeh doeŏ mā hambŏ bajir, nja' siboejong na' hendak djawi djoeŏ kŏ mā, ken di gilăkanŏ.

Tò sabat di oentoe' siboejong ambil la di datoe', ken baāpŏ lai poelō.

Nja' mā oewang, trimŏla.

La datoe', kŏ djèn oentoe' siboejong baloen, tadjoea' dekhambŏ, tadi la di mintŏŏ dèk orang doeŏ poeloeh toedjoeh, ikŏ la ken oentoeng siboejong agŏŏ.

Manŏ boejong, nja' mā tārik la djawi toe, la manoelong toean kŏ ka ang toe mā, tjōbŏ bānar djoeŏ, kō lai ijŏ ang na' goebalŏ! Kŏ lai kasi sembarak, ésok mā dèn toko tè lai.

Lihèmala dèk nènèk hambō tjobŏ, ta' baāpŏ gèn.

VII.

Soedagar dengan soedagar. Katŏ Radja Intan kapadă Lelō kajŏ.

Lai baāpŏ tiagŏ amè di Bandar-sapoeloeh tan? nja' awa' la tadŏgŏ banar menărik djaga kŏ mā.

Kŏ di Bandar-sapoeloeh labeh lakoe banar bārang amè kŏ, tapi batoekar [2] djen barang poelō: bŏrè, padi, gata, rŏtan.

Kŏ lai kèn boleh baitoe la, sāèlok[2] mala dèk kitŏ; kamanŏ di laloan paniagāan toe?

Kŏ itoe di bŏwŏ djen prahoe ka Padang kŏ. Ikŏ mā hambŏ ken kamāri kŏ, hambŏ bŏwŏ salapanbŏlè pikoe lilin, pōkōō labih koerang satahir sapikoe, hambō djoewa di Padang limăpoeloeh roepiah sapikoe. Kŏ ganap tabŏwŏ tah kan baapŏ gèn!

Lai kèn brā toean lamŏ di roemah? mā samŏ la kitŏ kekijèn, tidak?

Kŏ lai tananti dèk toean djadi samŏ mala kitŏ, sabat hambŏ agōō sabolè djen doeŏbolè hări kō kèn di roemah, dèk na' mintŏ doā gă saorang malin.

Tō mā hambŏ nantila toean, kitŏ sarangkè la.

Kō baitoe djo toean baitoemala, tapi kō lai dapè tambahŏ paniagaan toe, tjari djoeŏla nan moerah[2] băli.

Apŏ nan lazin di pakei rang di itan?

Kŏ pakéjan padoesie sobang gadang, simpei di tangan, boengŏ sanggŏ; kŏ pakéjan djantan, séwa bapāloe djen pérak, tjintjin parmatŏ lojang, salapŏ pandjang pérak, djamboe[2] oentjang, itoelah nan mahir banar. Kŏ pakèjan anak[2] kètèk, boah djāring, ikè pinggang toelang bāloet, galang kaki; tāpi lakoeŏ sambil moedik, kaloe sambil ilir, orang la tahoe poelo saroepŏ pakéjan Bandar.

Kŏ bāitoe mā kitŏ bŏwŏ mala langkap[2].

Tō djadila. Toean kamā kini?

Hambŏ mā kabălei malihè djaga.

Tō poela toean. Nja' hambŏ kèn mintŏ pioetang poelō kŏ mà lai oewang sekètèk[2]. Tapi djandji kitŏ

la tantoe tō mā, mā tantoe bānar brāpŏ hări boelan kitŏ ken pai.

Kŏ itoe nan pikiran hambŏ èlok sapanggar boelan ikŏ kitŏ malangkah, sabat itoe hări nan èlok.

Kŏ di hambŏ, sabarang hări djadiŏ. Di mānŏ kitŏ kèn banantian?

Elok mala datang toean kahambŏ pabilŏ djandji sampei; boleh mā sarangkè kitŏ sakāli.

Tō kŏ baitoe baila, ma hambŏ djalang la toean kakijen. Kan membŏwŏ kawan kitŏ ga saorang djèn doeŏ, atou baāpŏ?

Tah bŏwŏla ga saorang anak kètèk kan batanak, āpŏ banar la nan ken di boeatŏ? Mā kitŏ lai badoeŏ nan ken babāban.

Kō baitoe djen toean, baitoemala, pedako kan banjak pai. Katŏ hambŏ, sabat boeniŏ tangah djalan banjak samoen djen saka, baik ijŏ baik tidak mā to' la tantoe di hambŏ; labeh mŏ toean nan la biasŏ.

La ikŏ la rang nan lompong banar, anak laki^{2} ta'ŏ baitoe adŏ; di manŏ sampei, sitoe di bajar; nan kan di saboeng, ta' kan mati di moesang; toean tà èlok banjak banar pangānal.

Kŏ baitoe djō toean, la brāni poelo nja' hambō. Djandji binasŏ binasŏla.

VIII.

Andei djen binantoe.

Baāpŏ balijo? Lai ken djadi balijo kahilir? Nja' padi la menāsak agaŏ.

Tah andei, ta' menantoe hati kŏ ma, kadang^2 mahilir kadāng^2 mangilŏi sawah, sabat hambŏ pandangi padi la ga koekoe.

Baāpŏ to nan ken ijŏ hati balijo?

Tiola andei, mā di lŏpèkan banar la sawah kō daulō, djen pātjah pikiran hambŏ badjālan.

Ko baitoe pikiran balijo, baā poelō? Mongkŏ hambŏ tanjāan, padahkŏ balijo ken samŏ^2 djèn Si-midoen, sabat ken malangkah èsok hări.

Di siā andei mandengar?

Nja' mā anakŏ babritŏ kahambŏ takŏ.

Kèn mangā agŏŏ Si-midoen kahilir?

Nan boeniŏ kèn pai mengalè kabou.

Apŏ^2 tiāgan di bōwŏŏ kakijen?

Nan katŏ anakŏ lai bārang bakètèk, kain adŏ, amè adŏ.

Djen siā awakŏ kèn pai?

Agŏŏ awakŏ saorang, sabat ta tadèngar orang nan kan pai kahilir.

La baāpŏ dèk takau saorang kekijen dèk Si-midoen? Nja' rantoe adjŏ toe mā, brāpa banjak gadjah! tiŏ simpang orang manjamoen, ta bahinggŏ babatè, ta manantoe orang nan māti.

Kèn baāpŏ djŏ kitŏ? Orang nan pai labe mă hatiŏ. Kèn brā taragŏ dèk kitŏ ken di kabarkan marŏ toe? Padah katŏŏ dèk binji kitŏ. Hanŏ adjŏ lah balijo.

IX.

Andei djèn anak prampoean.

Pi[2] baāpŏ rintang dèk doedoek djoeŏ? Nja' harila laroei, lakikau kèn pai ka sawah, kòpi baloen, apŏ baloen nan kan bari; baāpŏ lakoeŏ ana' kŏ. — Ta' andei, dja' tadi toe ma ajir la hambŏ djarangan, awa'ŏ na' lālŏ djoeŏ, la sapoeloeh kāli awa' dèk mandjāgŏkan, ijŏ kaijŏ adjŏ. — La pi, baāpŏ dèk kārè bānar garāman! La takŏ baliŏ djagŏ, toe mā di tangah tāman, bāpā kau tŏ itoe? — Andei, ikŏ mā ajir la saro, djèn apŏ kèn di katjaŏ, amping tidŏ, sakā tidŏ? — Baāpŏ matŏ ta' manampak lai? Itoe ma kalāmei di bawah doelang, la takŏ dèn asingkan, pi, kèn kau adjar dèn ka anak dèn. — Hei baāpŏ ta' naik? ikŏ ajir la dingin dèk talātak, bakŏ ampè[2]si ta' basoea djèn ajir. — Nja' bolam sadang lagŏ kŏ mà, nantji sabantar. — Baāpŏ hāri ken kasawah? Rang la lingkoei sanagriŏ. — Baāpŏ kau nan roesoe, awa' kau kèn bakredjŏ? Ta' nan asing paragoe ajir? Kŏ

lai nasi dingin laba? — Ta' lai banasi, kŏ mā hambŏ liè doulo. Andei! lai nasi dingin? — Dé pi, nasi la habi di makan adik kau takŏ; tah kŏ kèn batanak. — Hei baāpŏ, lai kèn bananti, andei kèn batanak? — La oesah lai, djadila ikŏ doulo. — Ala andei, djèn batanak, katŏŏ; bakŏ adjŏlah di sawah. — Ta' kŏ djadi karak nasi, pi, kèn obè lāpar? — La, djèn lai andei, baloen hambŏ lāpar lai.

X.

Orang di soeroeh dan orang nan menjoeroeh. — Hendak somondo. Kata Si-mail.

Ka'[2] mindjo baā, lai kèn dapè dek pikiran ka', hambo na' somondŏ kaanak andei Djoerā, kŏ lai ken baāpŏ rāsŏŏ, tjobāla hantar siri dèk ka'. — Kitŏ tjobŏmala mijong, ésok hāri mā dèn djalang andei toe.

Manŏ andei, hambŏ ikŏ kanā soeroeh kŏ mā dèk Si-mail mahantar siri kaandei, kŏ andei lai soekŏ, Si-mail toe mā somondŏ ka Si-opi. — Kŏ itoe sakali dèk kau, la bariboe kali soekŏ dèn, kŏ lai soekŏ manarimŏ orang miskin kŏ. Tāpi mananti mela ga sahāri djèn doeŏ, kŏ mā dèn roending djèn bapaŏ sertŏ djèn datoeŏ, lai baapŏ baapŏŏ. Hari ahap datang mela ken

komari. — Kŏ baitoe djŏ andei, babalik mela hambŏ.

Manŏ ang Mail, la pai dèn kaandei toe, la dèn roending papā djèn bālou tantang kahendak ang toe. Sakali datang dèk ang, la sariboe kāli soekŏ manarimŏ. Tŏ sakètèk, sahāri doeŏ ikŏ, kitŏ mananti djoeŏ doulō, sabat andei toe baijŏ baboekan djèn bapaŏ djèn datoeŏ. Padŏ hāri ahap ikŏ dèn di soeroeh datang. — Tŏ kŏ la baitoe djāndji ka', kèn baāpŏ poelŏ? Tāpi lai baāpŏ rasŏŏ, lai kan badapat maksoed kitŏ? — Tah mijong, kitŏ lihè mala baāpŏŏ.

Manŏ bapa Si-oepi, baāpŏ itoe, takŏ datang Si-nanti, nan bā di atè tan, katŏŏ kanā soeroeh dèk Si-mail, anak toe' Pangka, mahantar siri kakitŏ, awa'ŏ na' somondŏ ka Si-oepi; baāpŏ toe gèn kitŏ trimŏ sirih, tau tidak? — Kŏ itoe la èlok bānar dèk kitŏ, ka lai orang soekŏ mŏnjamboei oentoeng bagean kitŏ. Kŏ di hati dèn, la manjoekŏkan; baāpŏ toe lai roending mela dèk kau djèn datoeŏ, kŏ soekŏ kitŏ, tah ŏ ta' soekŏ. — Kŏ itoe mā hambŏ roending mala.

Manŏ toean, nja' orang la datang kŏ mā na' somondŏ ka Si-oepi. — Siā orang nan datang toe? — Nja' mā Si-mail, anak toe' Pangka. — Hā kŏ la itoe trimŏla, pikiran den la djadi toe. — Kŏ la soekŏ toean, kan baāpoelŏ mā kitŏ tarimŏ mela sirihŏ.

Manŏ andei, nja' hambŏ la tibŏ kŏ mā, lai kan baāpŏ roending kitŏ? — Da' lai pi, dèn trimŏla siri kau, sapanggal boelan ikŏ kitŏ djadikan mela. — Tŏ baikla andei, mā hambŏ poelang mela doulō. — Ken baāpŏ toe pi.

Lai baāpŏ ka'? — La mijong, la māsak roending toe mā; sapanggal boelan ikŏ kèn djadi toe mā. — Kŏ la baitoe kitŏ nanti mela ka', babritŏ la ka' sakètèk ka andei hambŏ, mā tau bālou. — Kŏ itoe ma dèn kābarkan mala, mijong.

Manŏ andei, nja' Si-mail mahantar siri kaandei dibāroeh tan, siri toe la batarimŏ dèk orang: djan andei ta' tau dèk pakadjaan kami. — Tŏ kŏ la masak roending kau, ken baāpŏ katŏ dèn? Pabilŏ ken kawin? — Mintŏ djandji rang tan sapanggal boelan ikŏ. — Tŏ djadila kitŏ nantila. Si-boejong la bakabar poelo kadèn; ta' poelo dèn sibatkan, padahkŏ gara'^{2} ŏ kātŏ dèn. — Manŏ andei, djandji kitŏ la dòkò agaŏ, hari apŏ lansoengŏ? — Etong^{2} an kami nan baik patang djoemāā kŏ kitŏ djadikan. — Kō itoe la sabilangan kitŏ, andei, mā hambō kabarkan mala kasipōkō tan.

Manŏ ang Mail, patang djoemāā kō toe mā kan djadi; orang la bakōkō. —

Manŏ kalian, baāpō dèk bagōlèk^{2} djoeŏ, nja' mālin la doedoek, ken pai djapoei la marapoelei! Itoe mā kain badjoe, la den sadijŏkan tè doelang ken pan-djapoei. Tŏ mŏ la kitŏ pai, nja' hāri la laroei djoeŏ.

Andei^{2} singkŏ tè pintoe, nja' kami mandjapoei marapoelei kŏ mā. — Tŏ naik la kalian, kaātè tan doedoek, ikŏ mā siri. Manŏ ang boejong, bakōkō mala, nja' orang la·lamŏ dèk bananti, ikŏ mā kain badjoe. — Tŏ la kitŏ la sadijŏ toe mā; kami poelang andei. — Kèn baāpŏ toe, pi.

Siā di roemah, oendjoekkan djoeō ajir ken pamāsoeh kaki. — Ikō ma ajir, kaātè tan doedoek, dòkò[2] djèn pakih tan. — Manō la toean pakih, hambō ikō manjarakan toean pakih, ikō ma siri hambō. Hambō nak nikah djèn Si-mani. — Baāpō wāli Si-mani? — Ikō mā hambō, pakih, tantang manikah Si-oepi wakil motalak la pakih dèk hambō, sabat bādan hambō dèk oesoer banar. — Kō baitoe djō toean kèn baāpō poelō? Tapi priksō Si-oepi, saprati awa' ō ken di nikahkan djèn Si-mail, la soekō atou baāpō? — Manō kau Mani, nji toean pakih ma mandèngar moeloei kau, alah kèn soekō kau ken baloe kawinkan djèn Si-mail? — Ola soekō hambō toean, kawinkan mela di toean pakih. — Manō Mail, apō nan hambō saboei toeroetkan mala. — Kō itoe hambō toeroetkan mala. — Manikahkan akoe akan diō, akan Si-mani dèngan Si-mail, sertō alioenjō sakian. — Kaboel akoe manikahi diō; manikahi Si-mani, dèngan alioenjō sakian.

XI.

Bapa dengan anak laki laki berkata.

Mānō ang boejong, baāpō dèk rintang bamain adjō, gādang adjō nan sagādang kabou; nja' sawah la lakang

dèk tida' ang padoeli tè djoeŏ. Kan baāpŏ tò la oentoeng, kasawah tidŏ, kalādang nan ta' bānar, agŏŏ anak kŏ la dèk koetoek kŏ mā! Kini baāpŏ ati ang, lai ken ang toeroei pandei dèn, atau tidŏ? Kŏ tidŏ djoeŏ, tò tabang la ang ken kamānŏ pai. Kini hări pai djadjak sawah andei ang, nan bā di atè tan, sabat sawah toe la djauh bānar tinggal dari orang. — Esok hări la ma hambŏ pai pa', nja' harila kapalang poelō. — Tò kŏ ésok katŏ ang, èsok mela, tapi nan ikŏ kaātè aga bānarla dèk ang, djèn di harŏ djoeŏ bādan din la toeŏ, toelang la lamah, lai djèn tidŏ la ang nja' lai, nan kan din harŏ. Lihè djoeŏ dèk ang Si-boejong di baroeh tan, salarŏ gadang sawah nan di padjadiŏ! Ta' batoeloeng djen siā, diriŏ sorang; labih koerang din hisab kŏ ta' kan labih ma doeŏ riboe gantang la tiap tahoen mandapè padi. Tjōbŏ djŏ tiroe awakŏ dèk ang, apŏ bānar lainŏ ang djèn Si-boejong toe? djāwi lai saèkor sorang, kŏ badjăk lai samŏ doeŏ. — La pa' baapŏ djŏ hambŏ kan maniroe orang toe, awakŏ barampè dŏsānak, mangakŏ' kaampèŏ, panè sorang baganti djèn nan sorang. Pè hambŏ nan kan pa' soeroeh maniroe? Bādan hambŏ sabatang katjang, kaniak kanèm djoeŏ, manŏla kan talawan toe pa'? — Dèk itoela mongkŏ ta' manantoe dèk ang baāpŏ nan kātŏ, kŏ sorang boeatan sorang mela nan kan di kakŏ', lai ken bolih hŏdŏ badoeŏ ang kakŏ' sorang? Din aga ang ta' babanak agaŏ, dèk hati ang ma kien komāri, ta' patah moeloet dèk mandjawab; anak kŏ ta' ken djadi āpŏ agaŏ, tjiè roending awa',

sapoeloeh roendingŏ, kŏ ken pi bagoendoen malam, di katŏkan sijang, djauh di katŏkan amping, itoelah nan abèh dèkŏ, hatilah di paling sètan, oentoeng awa' djoeŏ nan ta' baik.

XII.

Handei orang soedagar samā soedagar. Kāta Petō Kōri kapāda Si-adam.

Manŏ ang Adam, kabou Si-datar samalam lai baāpŏ? — Tah toean, hagŏŏ malampou bānar. — Brā di saboetŏ ken di djoewalŏ? — Nan moeloeŏ kapatang ta'koerang saratoe toedjoeh real piti salapan. — O la garang baliou! Baāpŏ dek naik bānar, kŏ la moerah bānar oewang agaŏ. Kini lai baāpŏ, kadjadi toe tidak? — Di hambŏ ta' tadakki agaŏ toean, labeh èlok hambŏ pai bali kahilir tan, siā orangŏ nan brāni baitoe māhal, ta' kŏ rang nan batimbŏ oewang. — Tŏ kitŏ samŏ^2 la ka hilir pādŏ hāri ahad nan kadatang kŏ. — Kŏ baitoe djŏ toean, bāikla kitŏ samŏmela. — Himat^2 lai ken brā ang mambŏwŏ pōkō Adam? — Ken brāpŏlah toean, kŏ lai ga doeŏ .èkor kabou. Toean lai brā agaŏ? — Kŏ hambŏ baloen boleh di

saboei kini Adam, sabab piti di tangan orang. Esok mala ken pai kitŏ lihè mala lai brāpŏ2 banjakŏ. — Tò djadila, kitŏ alih poelō roending. Lai baāpŏ itongan toean djen Malim Pandjang? — Tah Adam, itongan ta' manantoe, babalikbalik adjŏ. — Baāpŏ gèn baitoe katŏ toean? — Tjŏbŏ mala Si-adam pikir, lai patoeb samoesin bardjāga tigŏ poeloeh sadjŏ oentoengŏ? Nan patji wang awa'ŏ, mangaloewar mamasoekan oewang awa'ŏ.— Kò itoe ijŏ ta' mamatoeb, pikir hāti hambŏ. Nja' mā hambŏ djèn Manti Kājŏ labeh koerang limŏ boelan ikŏ basarikat, lai baoedjoeng anampoeloeh saōrang. — Kŏ baitoe, kèn baāpŏ djŏ awa' Adam, kitŏ manjarahla kapādŏ toehan kitŏ, mānō nan boengkoe' ma di makan dèk sārong. — Kŏ itoe kamā tò kitŏ ken pai, hinggŏ ikŏ kaātè. Ingati2 mala bādan, sabab kini larang kitŏ nan loeroe. Ijŏ toe mijong, tangan soeŏ djen tangan kida ta' djadi kitŏ patjājŏ. Nan pikiran awa' mahadŏ Si-malim-pandjang kŏ la saroepŏ adè kandong di awa'; kini itoe poelō djini pihilŏ, kan ta' èlok kitŏ saboei lai, pikirla dèk ang. — Itoe ijŏ toe toean, kami kan samŏ mamandangi djoeŏ sahari2. Ta' pandei basanang diam toean; dèk kahilir kamoedik siang la di sangkŏ malam, malam2 la di sangkŏ siang. — Tiŏla Adam, kitŏ ingè mala lain hāri.

XIII.

Handei kaka kapada adi'njŏ. Katŏ Alam-djajŏ kapadŏ Alam-basir.

Manŏ ang Basir, èsok hări djalang djoeō dèk ang toe' Garang, katŏan badja', nan di djapoeiŏ pakan doulō, baāpŏ ta' di soeroehŏ hantar djoeŏ. — Toe' Garang nan manŏ toean? — Itoe mā toe' Garang bapā Sikasiman.

Toe', toean sajŏ manjoeroe sājŏ kadātoe' mananjākan bādja', nan bā toe' djapoei sahări, baāpŏ baloen djoeŏ toe' poelangkan? — Ijŏ baloen dèn soeroeh hantar lai, boejong, sabat badja' tapatah singkŏŏ dèk djawi koetoe' toe. Kini baroe dèn randam batong ken pangganti. Kabarkan bānar katoean ang, dalam sahări djèn doeŏ kŏ mā dèn soeroeh oeloerkan. — Kŏ baitoe djŏ datoe' balik mela sājŏ. — Ken baapŏ toe, mijong.

La pai hambŏ toean kadatoe' Garang, kātŏ bālau, sabat baloen di poelangkan, singkŏŏ la patah dèk djawi, kini baroe di randamŏ batong ken gantiŏ; dalam sahări doeŏ kŏ boleh di oeloerkan: itoela kātŏ bālou. — Tò kŏ baitoe ken baāpŏ poelō? Mongkŏ di soeroeh priksŏ, padahkŏ loepŏ balau. Kini pai djoeŏ ang katoean Palelo, katŏkan djandji datoe' djèn toean kapatang ta' ken djadi agaŏ, sabab doeŏ tigŏ nan mahambati. Katŏkan dèn ken pai ka Solok toe, sabab dèn adŏ parkārŏ. — Kò baitoe djen toean, pai mela hambŏ.

Mānŏ toe', toean sajŏ bapasan takŏ kadatoe', tantang djandji datoe' djèn balou kapatang, agaŏ ta' ken mandjadi, sabab toean sājŏ ken pai ka Solok kini hari, sabab dèk adŏ parkarŏ. — Ken mengā toean ang ka Solok, jong? — Tahla toe', ta' tārang di sājŏ, agaagaŏ ken oetang pioetang rang sitoe, sabab doulo ala djoeŏ balou kakijen pai manoenggoe, nan kātŏ balou dalam djandji. — Kò baitoe ijŏ, agaŏ. Samalam la di saboetŏ djoeŏ kadèn, intah gèn ka Solok, tah gèn kamanŏ hambŏ èsok hări; itoela nan di saboetŏ toe. Baliklah ang, jong, katŏkan di toean ang, ken baapŏ poelŏ, dari katŏ adŏ halŏ. — Sajŏ babalik toe'. — Ijŏ mijong.

Hambŏ la pai katoe' Palelo, toean. — Apŏ katŏŏ kaang? — Kātŏ balou, kò adŏ hal, ken baāpŏ poelŏ, hambŏla balou soeroeh babalik.

XIV.

Handei mama kapada kamanakanja. Katŏ Radjŏ Boedjang kapadŏ Si-koentji.

Mānŏ ang, Koentji? — Ikŏ mā sājŏ, toe'. — Mai djoeŏ ang komāri, pai djoeŏ karoemah din, katŏan

di andei ang, soeroeh pai awa'ŏ katoean Labei di atè tan, mangatŏkan din ta' djadi karantau pagi dō, sabab adŏ kasoesahan; kò balou ken doulo, soeroeh doulō la mantārŏ. — Kŏ baitoe katŏ datoe', pai mĕla sājŏ.

Andei, datoe' bapasan takŏ kaandei, kini pai djoeŏ andei katoean Labei nan di atè tan, katoān datoe' ta' ken djadi karantau ésok hări, sabab bālou banjak soesah bānar. — Kŏ baitoe katŏ datoe' ang, paimala din.

Manŏ toean Labei, Pa-Si-oepi manjoeroeh hambŏ katoean, mangatŏkan bālou ta' ken djadi èsok hari karantau sabab dèk banjak soesahan, kò toean ken doulo, pai adjŏ, la ma bālou toeroeti di balakang. — Kŏ la baitoe pasan bālou, ijŏ ma doulō la hambŏ, ma hambŏ nanti^{2} mala di sitoe, sabab djèn lamŏ bānar hambŏ hendakŏ, dek sawah ken la ampir toeroen poelō la kŏ ma. — Kŏ itoe sabenarŏ toean apŏ lainŏ toean djèn Pa-si-oepi? Toe' hambŏ pai lai, toean. — Ijŏ, pai mala ka'.

Manŏ kau Sāri, lai djadi kau pai katoean Labei takŏ? — Djadi hambŏ pai, la hambŏ sampeian nan awa' soeroeh katoean. — Baāpŏ kātŏ bālou kakau? — Ta' āpŏ kātŏ bālou? Kŏ adŏ soesah, ken baāpŏ poelō? — Baāpŏ bālou gèn ken doulō djoeŏ, atau ken samŏ djèn din? — Nan katŏ bālou ma doulōla, kŏ lai badapè ma balou nanti^{2} di itan; awa' pabilŏ malangkah? — Ta' la, hati ta' sānang kŏ ma, andei kārè bānar dèk sakit. Kŏ lai baāpŏ^{2} dalam sahări doeŏ kŏ, ma den pandangi mala. — Apŏ sakit andei gèn la brāpŏ hări

lamöö? — Nan kātö doekoen, maōbè dèk poeroe panè sabatang bādan la doeö hări kò nan sangè bānar. — La toean baāpö hambö ta' mandangar tè djoeö na bāsö balou saki? Awa' ta' poelō bakabar. — Baāpö kātö den ken bakabar? ijö dèn baroe ikö poelō tahoe. — Hambö pai sabentar toean, malihè balö kö hidoep tah mati. — Kō kau ken pai pai mala, ma den hoeni roemah.

La andei, la brāpö hări andei saki? — Ikö ma la ganö ampè hări djō sahări kö. — Baāpö tah nan mahimbau^{2}ān kahambö, andei? — Ta' pi, apö bănar lah nan ken di himbauan sakit rang toeö.

XV.

Handei soedāgar samā soedāgar badjoeal bāli. Sampōnö-intan dengan Magè-kātjö. Katö Sampōnö-intan. Manö toean Magè-katjö. Lai ken toean djoeal koedö toean nan basirah dèk itoe. Baāpö dèk baitoe katö Sampōnö-intan. Mongkö hambö tanjöan, sabab adö rang na' mambāli koedö. Kò koedö nan sirah toe baloen hāti na' badjoeal lai, tah kò koedö nan itam, tjōbö la lalōan dèk Sampōnö-intan. Kò itoe soekö toean mandjoeal djādi boleh hambö toeloengan, brā toean ma bāliö. Kö bāli koedö hambö nan itam toe tidak

koerang doeŏ tail pito selāpan, sabab pōkŏŏ lārang bānar hambŏ tarik. Kŏ baitoe djo toean ma hambŏ tjobaan mĕla. Mānŏ Bagindŏ, bātoe lai ijŏ na' mambali koedŏ. Soenggoeh toean kò lai adŏ toean mandjoeal. Ikŏ mā koedŏ hambŏ pandangla kò lai katoedjoe boleh kitŏ bahagŏ. Koedŏ āpŏ asalŏ kŏ toean. Aga^{2}ŏ koedŏ ikŏ parānakan Tōbă bānar kŏ ma, sabab koekoeŏ toenggang, talingŏŏ kètè, matŏŏ liar, dadŏŏ lapang. Koedŏ kŏ la toemboeh bantilŏ toean. Ikŏ ma baroe mandjagong, kò koedŏ la nan satjoekoepŏ dipikiran kŏ ma. Tjobŏla toean saboet hagŏŏ nan baliŏ, djen kitŏ baroending pandjang lai. Kò itoe nan Bagindŏ tanjŏan boleh baliŏ hambŏ katŏan, tāpi toeroen naikō hinggŏ sareal djen doeŏ sadjŏ. Kŏ itoe tjobŏla toean tarangan. Bāliŏ koedŏ kò ma limŏ tail hambŏ. Baātŏ tinggi bānar toean. Soenggoe baitoe katŏ hambŏ tjobŏ poelō mala pintŏ dèk Bagindŏ. Tò baitoe la toean, ma hambŏ tārik mala koedŏ kŏ tèngah ampè tail, kō lai djadi timbang trimŏ kitŏ, kŏ baloen soekŏ toean pikir mala sabantar. Kŏ hagŏ Bagindŏ la baik poelō itoe, tapi tjitjir indoeŏ toe ma. Na' bara tò toean poetoes baliŏ. Kŏ soekŏ Bagindŏ tarikla koerang tigŏ amè limŏ tail, kŏ Bagindŏ baloen soekŏ bakoeak mala kitŏ. Larang banar toe ma toean tjarian la hambŏ koedŏ nan boekanŏ kŏ lai dapè merah tampoes hendakŏ djèn sèla^{2}ŏ sakali. Kŏ itoe kahendak Bagindŏ, kitŏ tjobo mala mantjarian, tapı kŏ lai sabanar^{2}ŏ Bagindŏ na' mámbali handak djan di toemang baliŏ, mahal^2 sakètèk

di djadian. Kŏ baitoe baitoemala toean. Sampei dapè di toean kahendak hambŏ toe, hambŏ tarik la samŏ djèn nam nan hitam kŏ sakali. Kŏ la baitoe katŏ Bagindŏ kan la sānang di pikiran hambŏ, ma hambŏ tjarila nan pada hari ahad di moekŏ barsoeala kitŏ di balei kamis. Kŏ baitoe djen toean hambŏ nanti mala. Manŏ Bagindŏ, kŏ koedŏ tampoes adŏ rang na' mandjoeal, tapi tida' samŏ selŏŏ, adŏ djoeŏ nan samŏ djen selŏ roepŏŏ koeneng mānŏ nan kan tārik di Bagindŏ boleh mā hambŏ pai djapoei. Djapoei la kini kŏ toean ma hambŏ pandangi sakali, bŏwŏla kadoeŏ. Kŏ itoe djadila mananti Bagindŏ sikŏ. Manŏ toean Radjŏ Soetan. Ikŏ hambŏ ma, ken mangā Sampŏnŏ-intan. Nja lai kawan na' hendak koedŏ kŏ mā, lai ken toean djoeal koedŏ toean. Kŏ lai nan ken mambāli baāpŏ ta' ken di djoeal. Na' barā toean baliŏ nan tampoes djen nan koeneng, Kò baliŏ ta bakoerang adŏ doeŏ ratoes roepiah toean toe ma. Kò baitoe kitŏ tjobŏan mala, tāpi nan koening djen selŏ sakali. Kò djèn sela djèn sela mala; ma di bārila salangkap[2] pakejanŏ. Tò ga hiasila koedŏ kŏ djaga ko oepŏmŏ boengŏ. Manŏ Bagindŏ ikŏ ma koedŏ hambŏ bŏwŏ pandangila. Manŏ toean Sampŏnŏ-intan tantang di koedŏ alah hambŏ pandang kŏ mā, ma barā bāliŏ koedŏ kŏ. Koedŏ kŏ Bagindŏ na' baliŏ ta' koerang doeŏ rātoes saekor. Baāpŏ dek toean lamboeng bānar poelō toean, tengah tigŏ ratoes kadoeŏŏ balila. Djauh bānar manoesoeb toe' ma, doeŏ poeloeh la Bagindŏ koerangan dari tigŏ ratoes

mahambŏla manāhan kaorang nan poenjŏ. Kō baitoe djò toean djadila, pambajar di hambŏ ta' roepiah adŏ toean nja tambagŏ kŏ ma nan adŏ. Kŏ tambagŏ kan baāpŏ djoeŏ.

XVI.

هندي٢ فرامفوان سما فرامفوان *
كات سيچاي * كاو كن كمنا تيمه * همب كن موديق
تن كاء * اف بوائي كاايتو * ڤاء مه اندي دئي ساڠة
باذر سكية ناء مينتاء اوبئ كاتوء دوكون * اف نامو فڤكيت
بلو * اڬاءو سكية بلوا تو فورو سبب فانه سباتڠ توبوه فارويهن
بلوا فانئ٢ * كوء ايتو سكية بلوا بااف كا داتوء تو ديمينتاكن
ايكو مه ديسلو كنداك دوكون نن كتورونن سياف سكية
نن تاء چيكاء كنا اوبئو * ته باافا جوا كاء كا كينلا همب
فاي جو * ايلوء لا كا ايتو كاوا فاي سبب دئي دوكون
تو تنتو اف نامو سكية بااف داتڠو ڬن سكية تو * جن ا
بلوا تنتوكن تو كاء * ايتو مه نن مهيران اواء كوء جن
اف٢ تنتولا دئي كيت * تو ماء همب فاي لا كا ايتو
كاء ڤاء اندي لاتي جواتن * فاي لاڬاء لكي مله كاو سوراك
بالون بااوراڠ *

كات دوكون * كمنا كاو فيتو * ساي مينتا تاوا كا داتوء ايڤاء اندي لا تيک هاري جن ايک ساڠة بانر سكية بادانو * بااف رساو فا نيه ديڠين * بادان بلوا فانيه توء فاروبهن فانيء٢ * لاي كاو ممباو ليموا * ڤاء مه لايي دوا بواه توء * او ايا دئ فوروݢو مه فيق ڤاء مه لا بسوو جن فلياتن * اف نن كن ساي چاري توء كن اوبئو * چوبلا ليئ٢ كا بنده٢ تن داون فوسک اورئ فوݢاݢو * ماء ساي چاري ملا داتوء * فاي لا فيتو كوء سودا دي تاريق باسوه ݢاء جانيه * ايک مه داتوء تاوالي لا ماء لكي سايا فولڠ اندي دئ ساڠة بانر * ايک مه فيتو باولا فولڠ * بااف كاوو ملاكئ كن اوبئ توء * مولا٢ كن ديلاكيئكن اوبئ كئ منومكن تيک راݢوء سودا ايتو بارولا باروءكن اوبون٢ سمفي كا ككي * باراف كالي لاكئ دالم سهاري توء * جن برانتي كلولا كاريڠ ديباروءكن فول منديي تاء بولي جن اير ديڠين ملينكن جن اير هاڠئ * جن اف دچمفور اير فمندي توء * چمفورلا جن داون٢ كريسئ فيسڠ لدي اتو داون ريڠن٢ * اف٢ فنتڠ اوبئ كو توء * كوء فنتڠ اوبئ جن مكن نن بادارة كوء ادا دمكن بادار جن ݢارام ديرانداڠكن * تو كوء لا باايتو فيتوا داتوء ماء ساي جكئي ملا سايا فاي ليا داتوء * كوء كن فاي بااف فول *

XVII.

هندي٢ اندي سما انقڽ دان ستو اوراڠ يڠ لاين *
ڤيتو٢ * اڤ اندي * رونديڠ سيدينا نن دڠ
ايتو باڤ اڠكاءو * نن كاتوو كاهمب الون تنتو لاي *
اڤ كن سبب تاء تنتو * ته لا كوء بلوم ساوكور جن
داتوءو سبب داتوءو تاء ديرومه * كمنا كن داتوءو * نن
باريتاو كا همب داتوءو هيلير كرانتو لابيء ݢاء سڤڠݢا
بولن لاماو * جن انديو الهكه سبوا رونديڠ اتو بتوكر ڤولا
كن * كوء جن انديو لا سڤنداڤة رونديڠ تو جن داتوءو
ساج نن بلون * بركات سيلابو * رونديڠ اڤ تو اندي
بلون تنتو دڠ همب نن منداڠر تو مه * باڤ اڠ
ساروڤ تاء تهو لابو ڤاء مه سيدينا كن ملاڤيكن انقو
اواءو كن بابينتو * سيبيا كن نن كن ديتاريقو اندي *
بونيو سيالي انق توء كاڤوڠ نن باء دي اته تن * اڠكاءو
سيالي تو لا بتونڠ خبر٢ جن انق توء بسر لا باڤا كن *
تاء جادي اواءو سمندو كايتو سبب اوراڠ تو لا راندو *
سيبيا نن اڠكاء اندي سيالي ك نن تاء اموه اڠكاءو جن
انق كاء دينا الهكه تنتو بانر كن كاوين * ايتلا نن دين
سبوت كو مه سبب سيدينا تو لي برونديڠ٢ جو
جن سيوڤيق نن خبر سيوڤيق بلوم ڤول ابي دڠ داتوءو
تاء ديرومه كيني * كوء ايت اڠكاء٢ ممب تا ڤول كن

جادي رساو سبب داتؤو اندا ميناريها سسوتن نن با
ديبارو تن رونديڠ تو لا باجنجي سودا بابويڽ ايک *
باڤ دڽ تراڠ دڽ اڠ كاج تو * باڤ تاٴ كن تراڠ
دڽ همب اندڽ رومه كام باداكوٴ٢ جن داتوٴ تو *
باڤ سيدينا تاٴ تهو رونديڠ تو * كو ايت ته لا منا
كن تنتو دڽ كيت * ته لا مبيڠ كيت فنداڠل جو
ملا باڤ كن جادييو ما تو كيت نن كن سوسا كاج
اوراڠ باا جو رڠ لا * كوٴ ايت لا بانر اندڽ تڤي هنداٴو
دڽ كاٴ دينا اوسو فريسا ملا ابي٢ كداتوٴ اواٴ ماٴ بوليه
سكندا اتي * ايت ايل تو مبيڠ *

XVIII.

هندي٢ انق سما بڤاٴ *

ڤاٴ٢ * اڤ يوڠ * ماٴ همب ڤايلا كرانتو ڤاٴ ڤاٴ مه كننتين٢
لاباٴ اوراڠ بلاک همب لڽ ببا ليق٢ ديرومه جو * لا
مبيڠ باڤ لا تكنل دڽ اڠ ناٴ باايتو سلاماک دين
منداڠ٢ تاٴ تكيرو نن باٴ ايتو * كوٴ دولو كوٴ كيني تكنل
جو دڽ همب ڤاٴ سبب دڽ تيد بمودو مله تسكا
توت مونجوڠ كن ممبوک * كيي كوٴ دڽ تكنل الهكه

سبويوڠ بمودو * ايتله دڠن همب سبوء كبڠاء ڤاء مه لاي
دافت دڠن همب مودو سكيفيڠ جن دوا كوء لاي بڠاء
سوك بڠاء تمبه مله برف بڠاء هندا منمبه * تو كوء لا
سبنر٢و سيبويوڠ ناء في مڠڬالي ماء دين با ريلا فوكو٢ ڬا
ستهيل تفي فيكيري بانرهابي٢ جن سبنتر ناء مڠڬالي سبنتر
ناء باهابي * كوء تننڠ ايتو لا همب فيكير يانر هاري٢ فاء
كوء لاي كن فجه جو عقل همب الون تبوكاء دڠن همب
كبڠاء * ڤاء مه فوكو٢ فبيلا سيبويڠ كن ملڠكه٢ لا لاي سيبيا
كاوان اڠ اڬاءو * سوراڠ تاء بادو فاء تاء اوراڠ سمون
منڤامون ماس كيني * تاء ايتو نن دين تان ميبلڠ
كاوان اڠ جن سيبيا سما٢ * رونديڠ كام جن سيبادو كن
فاي كوء لي‌ا هاري بايك ايسوء هاري كام كن ملڠكه *
كن كما دن اڬاء باجلن * نن اڬاء كام كماسڠ كام كن
فاي سبب فوكيء لي‌ا ماس باڤق تورون بولن ايك خبر٢
بولي دافيء باڬي دوا تياك كيت كوء لاوء تو ديڬالي
كيني * تو كوء لا بوليء رونديڠ اڠ جن سيبادو ملڠكه له
ايسوء هاري ڤاء هاريلا دوكوء فولا كساواه جن كو تڬامي
سبويوڠ * كوء ايتو لي‌ا سلامة كام فولڠ فاي كن فو هاريلا
فاء * سلاماو سفاكن ك * تاء كات لاي دي هاري نن
ايسوء كام ملڠكه ساج لي‌ا فاء ته تاء بسوو لاي جن بڠاء *
كوء تاء بسوو جن مله بويوڠ ملڠكه ساجلا سيبويوڠ *

XIX.

هندي٢ ڤڠولو كڤد انق بواه *
منا اڠ دارام * ايكو مه ساي توءن * بااف دڠن اڠ تاءك
كا جلن تاءك منداڠر تباليڠ اڠ اتو لاي لا باءكن بالا جانڠ
تيوء ملم كـ * كوء ايت باايتو تو مه توءن ميننتاءك امڤون
ساي كداتوء ايلا تيڠڠل ساي سكالي ايكـ سبب دڠن
اندي ڤايا سكيڠ كن بشلين كيني ناءك بباي معاف ساي
دي داتوء * كوء ايت نن اڠ سمبوءان تاءك ڤدولي دڠن
دين تو مبيڠ كيني موه اڠ كيت كلاريه * لا توءن باري
امڤون بانر له ساي دڠن داتوء سببلا ايت حل ساي
عداة ساي ايشي ليمبكـ ماءك ساي تواڠ ملا كداتوء ايكـ
مه روڤيه چيبيڠ * كو ايت تاءكن كاي دين دڠن كيڤيڠ
نن سچيبيڠ تو دو لي سوكـ اڠ كلاريه تاءك سوكـ * لا داتوء
كوء كن باايتو جوا كات داتوء ماءك ساي توروءكن ملا ميكين
كن ماتي سكالي كن باڤو جوا * كيروو كوء اڠ ناءك منيمبڠ
سلا ماءك ديموكـ لاريه لا سكالي * مذا توانكو دتوانكو سمبه
ساي ايكـ سيدارام لي كيت كراج جلن كاهيليڠ تاءك
كلوار كيني تراڠ لا دڠن توانكو بااف ڤمباريو * منا دارام
اف سببو تاءك ڤاي اڠ كاجلن * كوء ايت اي ساي
تاءك كجالن توانكو بسبب ڤدوسي ساي لاتي بانر دڠن سكيڠ *
كوء سكيڠ ڤدوسي اڠ تاءك ملا كن ڤاي كرودي * ايتلا تن

ساي بانركن كموك توانكو كو لي بولي مينتاء٢ امفون جوا
ساي نن سكالي كو كوء تيڠڬل جوا لاين هاري اف حكمن
ماء ساي تاهن ملا * باف تو داتوء مينتاء سيدارام كن
بباري دئ داتوء توا باف * كوء ايت داڠكات لا تيب
ديموك تونكو سفيكيران توانكو لا كوء نن تاراسو دئ
فيكيران ساي ديداندو اوراڠ كو دوا فوله ننتي نن لاين٢
لا ناء مينتاء فولا امفون كيت سوداهو تاءكن بتوروء روديكو *
كوء باايت جوا داتوء كيت كهنداان ملا * منا اڠ دارام
اڠ سله دوا فوله سبب تاء فاي كجالن * كوء ايت جن
افلا كن ساي باير كسلاهن توانكو ايكله جنيس بدان ساي *
ايت تاء دافئ دكام ايت داندو اڠ باير جوك تاء كايو
جنجڠ كافيڠ * كوء باءيتو جوا توانكو كهنا ساي كن فاي
ماء ساي تيڠڬڠ ملا ڬاء سلافن هريک *

XX.

هندي٢ انق بوه سما فڠهول * كات سيامت * منا
توء سمبه ساي تيب ديداتوء نن فدا هاري كفتڠ تيب
سيلاهي كاتي رومه ساي مهيلا مهونجون مرامفوء مرامفاء
ساج تيداق داڠن اف سببو كيني ايتلا نن ساي ادوان

کاداتوۓ * هيلا هونجوم باالف اکاۓو نن تاۓ سبب کاران
باايتو کوۓ لاي سيلغ اغ جن اين * کوۓ سيلغ ساي جن
اين تيداق توۓ ته کوۓ اواۓو نن منروه داندام کا ساي *
منا اغ کاديرفي نجوه هيمبو سيلاهي کا ايک * کيني کن
ساي هيمبو توۓ * اي باوا کيني جوو کموک دين *
لاهي۲ اغ کهيليير کيني توۓ کفلا سوروه هيمبو * موه لا توان
کن مڠا لا ساي اکاۓو * ته تنتولا دئ دين * بکو تاۓ
کتنتو دئ اغ * پاۓ مه سيلاهي توۓ * سوروه لا اواۓو نايک *
توۓ۲ ديداتوۓ سمبه ساي۲ ايک کنا فڠکيل دئ ڤکاواي
داتوۓ افکه کن * اي اغ مرامفوۓ مارومفاۓ کاتي رومه سي
امت اف سبب و * ديداتوۓ سمبه ساي کوۓ ايت
تيداق فرسين دئ ساي * باۓفو تو نن فرسين دئ اغ *
کوۓ نن فرسين دئ ساي سي امت بااوتغ کاساي لا
سبولن دوا بولن لاماو لا سموسين دياتي و تاۓ جو ساي
منريما بايران ايتون توۓ * داغکات سي امت تاۓ ممباير
اوتغ اف تو اغ بوئ * کارانله لاروة بانر توۓ ايلا ساي تو
ڠکو کاتئ رومه و سمفي سکالي جن دوا ديماکي دهمون و
ساي دئ فندائ و کيني ساي مه نن دي ادوانن کاداتوۓ *
منا اغ امت کات سيلاهي تيداق اواۓو مرامفوۓ مرومفاۓ
کاتئ رومه اغ باالف جلن و دئ اغ * کوۓ ايت کن ڬانب
اوراغ مليئ توۓ بوکن سوراغ بوکن بدوا * سياف۲ نن
مليئ ماش سيلاهي مرامفوۓ مارا مفاۓ * داتوۓ هيتم داتوۓ
فوتيه توانکو معليم تهو مليئ ماش ايت * منا اوراغ۲ ايتو
باواۓله کموک همب * ايپا مله توۓ اوراغ نن تهو کات

ساي * منا توء هيتم اڤ٢ نن ديليبيڽ دئي داتوء ماش
سيلڠ سيامة جن سيلاهي * كوء نن همب ليئ توء نايک
سيلاهي كاتئ رومه سيامة مرامفوء مرامفاء ساج كام ساداڠ
دودوء٢ جن توء فوتيه دان توانكو مليم دياتي رومه ايت*
افكه سببو نن فڠتهوان داتوء * سببو توء تاء ابي
دئي همب سبب سيلاسي لا مرانتاء مهنتم ساج * داتوء
فوتيه توانكو معليم سما جوک جاوب داڠن داتوء هيتم
دتيمبڠ كنا داندو سيلاهي ستهيد سفاهو سببو ملالوي
سففجڠ لاراڠن عداة *

XXI.

فرامفوان مود سما مود * كاء كن كمنا كيني * همب
كن كاايڤاء كو سبنر كاوا كن كما * داء هاتي همب ناء
برسوو جن كاء اجو اموه كاء كيت فاي كبوكيت باكو
باري سوء تادي لا باڤق اوراڠ نن فاي ككيون * كن مڠا
كيت كاايتو سيماني بلون لي ماسوءو ته كوء بماين٢ اجو*
كيت منچاري كايو كاء سبت راڠ مورامبه دئي همب
ككيون بولن دولو * سيبيا كن نن مورامبه دي ايتن * نن
تمفاء دئي همب توان كوندور جن توان اينتن نن كن

بلوداغ روفاو * ليا باپق كايو رامبهن تمفاء * كو كايو
كاء لاي تاء كن باپق مه ريمبو نن راغ تاراغي * تو جادي
كيت فاي باكو * فغافن هاري كيت كاايتو كاء * كاء٢
تلمفوا تغه هاري * كو باايتو ماء همب ننتي مولا كاء
ديهيلير تن * منا كاو مينا كن جادي كيت فاي كننتكو
مي لا * لا لا فانيء همب دئ مننتي باافو كاء لاما بانر *
بااف دئ كن لاما كات كاو بااف جنج تاكو گن * تاء
كاو فنداغي فغافن هري ايكو كيني موه لا كيت فاي
ايڤاء فكاجن باپق فول تيغگا * لا باافو تو كاء همب
د يگه٢ كن‌و دئ توان اينتن تو سمالم كاتوو مالم سمالم
ديفادوو ماء كاوين جوو جن همب بارافا دئ لاما بهيلا
دياتي تن * بااف ديهاتي كاو كوء لا سوك سمو سوك
فجادي ملا * كوء هاتي تو كاء افلا رسوو دئ كيت اوراغ
ترچيتو كيت تيداق لا سوك فولا همب ن تو كاء *
تو كوء لا باايدو جاديكن مو لا *

Door MARTINUS NIJHOFF te 's Gravenhage
is uitgegeven:

Dr. J. PIJNAPPEL Gz., Maleische Spraakkunst voor eerstbeginnenden. Kl. 8vo . . . . *f* 0,50.

——————— Maleische Spraakkunst. Gr. 8vo . . . . *f* 1,90.

——————— Aanteekeningen op H. C. KLINKERT's Supplement op mijn Maleisch Woordenboek. Gr. 8vo. . . . . *f* 0,50.

H. N. VAN DER TUUK, Maleisch Leesboek. Kl. 8vo *f* 1,40.

G. K. NIEMANN, Bloemlezing uit Maleische Geschriften. 2 deelen. Kl. 8vo. . . . . *f* 5,—.

Geschiedenis van Sultan Abdoel Moeloek. Maleisch Gedicht, uitgegeven door P. P. ROORDA v. EYSINGA. Gr. 8vo. . . . . *f* 2,—.

Medan, Si-Daoed Kadja

Mĕnangkabausch-Maleische Zamenspraken opgesteld dooz Si-Daoed Kadja Medan

's Gravenhage 1872

L.as. 379 ol

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11009541-9